

תוכן העניינים

- עילות גירושין נגד הבעל _____ 3
- עילות גירושין נגד האשה _____ 10

דבר המערכת

מרבית הגליונות של 'הדין והדיין' נפתחו במדור שנקרא 'עילות גירושין'. אין ספק כי מדובר בנושא מרכזי ביותר בפסיקתם של בתי הדין הרבניים ופסקי דין רבים מוקדשים לבירור העילות השונות, הן אלה המשמשות את האשה בתביעתה לחייב את בעלה לגרשה והן אלה המשמשות את הבעל התובע גירושין מאשתו.

גליון זה יחד כולו לנושא מרכזי זה והוא גליון הגדול בהיקפו מן הרגיל. את הגליון חילקנו הפעם לשני חלקים: 'עילות גירושין נגד הבעל' ו'עילות גירושין נגד האשה'. בשני המדורים מוצגות מגוון עילות וכן מוצגות התייחסויות שונות של בתי הדין לאותן עילות (אם כי, ברור שהעובדות לרוב אינן זהות). דוגמה בולטת לכך היא המחלוקת אודות השימוש בטענת 'מאיס עלי' כעילת חיוב בגט (והשאלה האם בכלל לדון בה כעילת חיוב), כפי שהיא עולה, למשל, מהשוואת פסקי הדין: 2, 4, 7, 8, 9, 14.

ברור למדי שקשה לקבל מפסקי הדין שפורסמו תמונה בהירה אודות מספר התיקים בהן מתקבלות או נדחות עילות הגירושין השונות המועלות בידי שני הצדדים. עם זאת, ידוע לנו שהמספר הכללי של החלטות לחיוב בגט אינו גבוה ודבר זה יכול ללמד על כך שברובם הגדול של תיקי הגירושין העילות אינן מביאות לגירושין (קביעתו של ביה"ד על כך שהוא ממליץ להתגרש וכדומה אינה בעלת משמעות רבה, כפי שניתן לראות למשל בפס"ד 8). 'מרכז רקמן', המוציא לאור חוברת זו, מוציא גם דו-שנתון סטטיסטי הנקרא "נשים ומשפחה בישראל". ממהדורת 2007 (עמ' 69-72) ניתן ללמוד כי מספר התביעות לגירושין גבוה משמעותית ממספר תיקי הגירושין שנפתחו בהסכמה. בשנת 2005 (ואין הבדל גדול בין הנתונים של השנים האחרונות) הוגשו 7636 תביעות גירושין, המתחלקות באופן כמעט זהה בין גברים ונשים. המלצות למתן גט ניתנו ב-3272 תיקים, אך רק ב-267 תיקים נתקבלה החלטה של חיוב בגט ורק ב-8 תיקים ניתנה החלטה לכפיית גט. ועוד, ביה"ד הטיל סנקציות על סרבני גט רק ב-38 מקרים.

לצערנו, אין אנו יכולים לדעת את 'עילות' של העילות השונות וגם איננו יכולים לתת תמונה מדויקת אודות סיכויי ההצלחה של הבעל התובע גירושין לעומת סיכוייה של האשה התובעת. עם זאת, עיון בפסיקה שפורסמה בגליון זה, כמו גם בקודמיו ובמקומות נוספים בהם ניתן לקרוא את פסיקת בתי הדין, מלמד שבמידה רבה תלויה הנכונות לחיוב בגט בזוהותו של הרכב הדיינים שדן בתביעה וביחסו העקרוני לעילות הגירושין השונות ולמשמעותן המעשית. נשמח להמשיך ולקבל פסקי דין העוסקים בנושא גליון זה, כמו גם בתחומים אחרים בהם עוסקים בתי הדין.

קריאה מועילה
ד"ר עמיחי רדזינר
עורך ראשי

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and Its Decisor

Rabbinical Court Decisions in Family Matters

גיליון מס' 18 סיון תשס"ח, יוני 2009

מערכת הדין והדיין

יו"ר מערכת: פרופ' רות הלפרין-קדרי, עו"ד סוזן ווייס
עורך ראשי: ד"ר עמיחי רדזינר
עורכת: עו"ד בת-שבע שרמן-שני
חברי המערכת: עו"ד עדי שניט, עו"ד קרן ארקין-חן, עו"ד עדי רז
מנהלת ומפיקה: עו"ד עטרה קניגסברג
רכזת מערכת והפצה: דפנה קאהן
עיצוב וביצוע גראפי: הסטודיו של מיכל

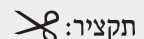
כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900
טל. 03-5318895, פקס. 03-7360499
E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il

סימני הבאת פסקי הדין:

פסק דין מלא:

תקציר:

פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:

- בזה"ז - בזמן הזה
- בע"כ - בעל כורחו/ה
- ג"פ - גט פיטורין
- דמו"י - דת משה וישראל
- דר"ת - דרבינו תם
- זמ"ז - זה מזו
- חדר"ג - חרם דרבינו גרשום
- טו"ר - טוען/ת רבני/ת
- טו"מ - טענות ומענות
- כ"ש - כל שכן
- לכו"ע - לכולי עלמא
- לפי"ז - לפי זה
- עו"ס - עובדת סוציאלית
- פו"ר - פריה ורביה
- פרש"י - פירוש רש"י
- צ"ב - צאן ברזל
- שאל"כ - שאם לא כן
- שכו"ו - שאר כסות ועונה
- שלו"ב - שלום בית
- חו"ק - חופה וקידושין

אין במובא כאן משום תחליף ליעוץ משפטי

כל הזכויות שמורות
ISSN 1565-4176

2. חיוב בגט בשל עילת 'מאיס עלי באמתלא מבררת' הנובעת מאלומות מילולית ופירוד ממושך וחשש לפגיעה בילדים.

בית הדין הרבני הגדול:
 הרב שלמה דיכובסקי - דיין, יו"ר
 הרב עזרא בר שלום - דיין
 הרב ציון בוארון - דיין

נפסק:

ביה"ד האזורי דחה את תביעת המערערת לגירושין, והמליץ לה להענות להצעת המשיב לנסיון לשלום בית. על כך הערעור. פסק דין זה מעמיד את בני הזוג במצב של "ירעו עד שיסתאבו". המערערת לא תחזור לשלום למשיב, ויהי מה. פירוק השיתוף בדירה נעשה ע"י בית המשפט, והיא רכשה את חלקו בדירה. הפירוד בין הצדדים עובדה קיימת. הילדים נמצאים במשמורתה, וקיים חשש שהמירות הקיימת כתוצאה מעיכוב הגט, עלולה לפגוע בילדים ולהביאם לעוינות נגד אביהם. למערערת טענות קשות כלפי המשיב על התפרצויות ואלומות מילולית בלתי פוסקת דבר שהמשיב הודה בו במקצת. טיפול מקצועי של פסיכותרפיסטית שמונתה על ידי ביה"ד האזורי, הביא למסקנה וחוות דעתה כי אין סיכוי ואין תוחלת לנישואין. לדעתה של המטפלת, המשיב מסרב לתת גט עקב פירוק משפחת המקור שלו, ועל כן הוא מבקש להאחז בקרנות המזבח. מבחינה הלכתית יש לראות את המערערת כאומרת מאיס עלי באמתלא מבוררת. די לנו, שהאמתלא מבוררת בעיני הדיינים, גם אם המשיב אינו מסכים לזה. בנסיבות אלו, ניתן לפסוק כי על המשיב לתת גט לאשתו, ואולי גם ניתן לעלות בדרגה נוספת.

לסיכום: הערעור מתקבל בחלקו. על המשיב לתת גט תוך שלשים יום. במידה ויסרב לתת גט במועד הראשון שיקבע, יהיה מקום להגיש תביעה נגדו להטלת צווי הגבלה.

תיק מס' 011926961-21-1-1
 ניתן ביום י"א חשוון תשס"ח (23.10.07)
 הופיעו: עו"ד גיתית נחליאל (לאשה)

מביא בית-הדין הוא כי בד"כ יש לחלק בין נושא חיוב הגירושין הנובע מן הטעם שאין זכות לאף בן-זוג לעגן את בן-זוגו, לבין נושא הפטור מתוספת כתובה הנובע מהטענה "דאדעתא למישקל ולמיפק לא יהיב לה תוספת כתובה", אותה יוכל לטעון הבעל. לכן במקרים רבים דינו של רבינו ירוחם מביא לכך שמחייבים בגט אך לא בתשלום תוספת כתובה.

אולם, הבחנה זו נכונה רק למצב בו לא הבעל הוא הגורם לכך שהאשה לא רוצה בו. לעומת זאת, המצב שונה במקרה שהוא כן הגורם לכך, כדוגמת המקרה דנן בו הבעל עזב את הבית והוא זה שהרחיק את האשה ולא רצה בה, ומנגד האשה רצתה את בעלה, אך לאור הזמן הממושך שחלף מאז עזיבת הבעל את הבית ומרידתו המתמשכת בה והעובדה כי בעלה לא חפץ בה, הגיעה למצב שכיום גם היא איננה חפצה בו. בנסיבות אלו, בהן הבעל הוא אשר גרם לנתק, אין הוא יכול לטעון שעל דעת כן לא כתב תוספת כתובה. אדרבה, בדיוק עבור מצב זה כתב לה כתובה ותוספת כתובה ועל כן יחויב בהן. באם לא היה הבעל מחויב בתוספת כתובה בנסיבות אלו, היה נוצר מצב אבסורדי לפיו היו יכולים בעלים לעזוב את נשותיהן זמן רב עד שתמאסנה בהם, וכך היו מתחמקים מתשלום תוספת הכתובה. בית-הדין מדגיש כי לא כך יהיה במקרה בו האשה הייתה הראשונה שטענה כי איננה מעוניינת בבעלה, שאז כופין הבעל בגט היות ויש פה עיגון האשה, אך הבעל פטור מתוספת כתובה, היות ולא הוא גרם לנתק ולעיגון. כאן תתקבל טענת הבעל "דאדעתא למישקל ולמיפק לא יהיב לה".

בית-הדין מבהיר כי גם במקרה בו הבעל הוא שגרם לנתק ולגירושין, ולכן חויב בגט ותוספת כתובה, אף האשה תחויב בגט כדי שהבעל לא יהיה מעוגן בנסיבות שכאלה.

בסיום פסק-דינו, מציין בית-הדין כי אם הבעל יוכיח כי שילם לאשה סכומי כסף על פי פסיקת בית-המשפט לענייני משפחה, סכומים שאינו חייב בהם על פי ההלכה, יחליט בית-הדין על קיזוזם מסכום הכתובה.

לסיכום: הבעל חייב לתת גט ולשלם כתובה ותוספת כתובה.

תיק מס' 307426676-21-1-1
 ניתן ביום כ' כסלו, תשס"ו (21.12.05)
 הופיעו: עו"ד מיכאל לויט (לאשה)

**עילות גירושין
 נכד הקטן**

1. חיוב בעל בגט בשל מגריו מחוץ לבית תקופה בת 3 שנים, וכן חיוב בכתובה ותוספת כתובה בשל העובדה שהבעל גרם לפירוד.

בית-הדין הרבני האזורי תל-אביב:
 הרב נחום פרובר - אב"ד
 הרב יוסף גולדברג - דיין
 הרב שלום ביבי - דיין

העובדות:

בני הזוג נשואים 5 שנים וחיים בנפרד 3 שנים, עקב עזיבת הבעל את הדירה המשותפת. האשה הגישה כנגד הבעל תביעה לחיוב בגט וכן לחיובו בתשלום הכתובה בסך 180,000 ש"ח. האשה מאשימה את הבעל בקשר עם אשה זרה אשר גרם לעזיבתו את הבית. הבעל מסרב להתגרש, אך טוען במקביל כי איננו מעוניין בשלו"ב, ואף מודה בקיום קשרים עם אשה זרה.

נפסק:

בית-הדין מחייב את הבעל בגט ממספר נימוקים. ראשית, הבעל מתגורר מחוץ לבית 3 שנים, ושנית, הבעל איננו מעוניין באשה, ומשכך, על פי רבנו ירוחם בספר מישרים חלק שמיני נתיב כ"ב, יש לחיבו ליתן גט לאשתו.

בנוסף, הבעל הוא אשר גרם לפירוד, ותביעת הגירושין של האשה באה כתוצאה מאשמת הבעל אשר מחוסר ברירה הביא אותה לתבוע גירושין. לכן, אף לפי שיטת רבנו ירוחם (שם), במקום בו הבעל הוא הגורם לגירושין ולפירוד, עליו לשלם הן כתובה והן תוספת כתובה. בית-הדין מסביר כי למרות שכתוב במפורש ברבינו ירוחם שבמקום שהן הבעל לא רוצה את האשה והן האשה לא רוצה את הבעל, מקבלת האשה רק עיקר כתובה ולא תוספת כתובה, הרי שבמקרה דנן תקבל האשה גם תוספת כתובה. ההסבר אשר

3. ביה"ד מחייב מתן גט בשל אלימות קשה של הבעל ובשל העובדה שאינו מקיים את חיוביו, אך נמנע מכפייה.

בית הדין הרבני האזורי חיפה:
הרב **מנחם חשאי** - אב"ד
הרב **דוד כהן** - דיין
הרב **מאיר פרימן** - דיין

העובדות:

לזוג שלושה ילדים. האשה תבעה גירושין בשל העובדה שבעלה הפעיל אלימות קשה, פיזית ומילולית, נגדה ונגד הילדים ואף נידון ל-15 חודשי מאסר על כף. כמו כן, הוא אינו מפרנס את המשפחה. הבעל מכחיש טענות אלה וטוען כי הורשע בגין עלילת שווא של אשתו.

מכתב האישום של הבעל עולה מסכת קשה של אלימות והתעללות שהגיעה לכדי חבלות משמעותיות בגופה של האשה. כמו כן, הוגש לביה"ד תצהיר ולפיו התחייב הבעל בעבר שלא יתעלל ויאיים על אשתו וכי יתן לה גט אם יפר התחייבות זו, אך הוא הפר אותה שוב ושוב.

נפסק:

...לאור כך שהבעל מכה את אשתו יש בית אב בהלכה לחייב אותו במתן גט פיטורין לאשתו.

בדין בעל המכה את אשתו:

כתב מרן הב"י באה"ע סימן ע"ד, הביא תשובת הרמב"ן סימן ק"ב, שנשאל על בעל המכה את אשתו בכל יום עד שהוצרכה לצאת מביתו וללכת לבית אביה, ואם הוא מכה ומצער שלא כדון והיא בורחת הדין עמה... שאפילו על שאר דברים שאין לה כל כך צער, כגון שמדירה שלא תלך לבית אביה או לבית האבל... יוציא ויתן כתובה, כל שכן במכה ובמצערה בגופה.

ובסימן קנ"ד הביא הב"י בשם רבינו שמחה, "המכה את אשתו מקובלני שיש יותר להחמיר במכה את חבירו, בדחבירו אינו מחויב בכבודו, ואשתו חייב לכבדה יותר מגופו, והעושה כן יש להחרימו ולנדותו ולהלקותו בכל מיני רידוי".

וכתב בהגהות אשרי בפרק המניח בשם אור זרוע וזה לשונו, "אסור לאדם להכות את אשתו... ואם רגיל תמיד להכותה ולבזותה ברבים, כופים אותו להוציא וליתן כתובה, וכן השיב רבינו שמחה שיעשהו ע"י עכור"ם עשה מה שישראל אומרים לך".

וכתב הב"י, "ומכל מקום נראה לי דאין לסמוך על רבינו שמחה ואור זרוע לכפות ולהוציא על דברים, כיון שלא נזכרו בדברי

שום אחד מהפוסקים המפורסמים". וחלק עליו הדרכי משה וכתב, "ואיני רואה בזה דבריו דכדאי הם הגאונים לסמוך עליהם כל שכן שרמב"ן ומהר"ם הסכימו בתשובותיהם בענין הכאת אשתו... ומכל מקום נראה דטוב שלא לכופו ליתן גט". וכתב עוד הדרכי משה בשם המרדכי בפרק נערה, "להחמיר הרבה על מי שמכה אשתו ועון גדול ואין מדרך בני עמנו להכות נשותיהם, רק הוא דרך גויים".

מכל האמור עולה כי הב"י והדרכי משה חולקים באם רגיל להכותה, אם כופים את הבעל לגרש אשתו, לדעת הב"י אין כופים, ודעת הדרכי משה שכופים לגרש אשתו, אבל לענין חיוב הבעל ליתן גט לאשתו אין חולקים ולדברי הכל הבעל חייב לגרש אשתו בגט, כי אינה יכולה לדור עמו בכפיפה אחת, שאין אדם דר עם נחש, והאשה ניתנה לחיים ולא לצער.

וכן פסק הרמ"א באה"ע סימן קנ"ד ס' ג': "איש המכה אשתו עבירה היא בידו כמכה חברו, ואם רגיל הוא בכך יש ביד ביה"ד לייסרו ולהחרימו ולהלקותו בכל מיני רידוי וכפייה ולהשביעו שלא יעשה עוד, ואם אינו ציית לדברי הבי"ד, יש אומרים שכופים אותו להוציא, לאחר שמתרים בו תחילה פעם אחת או שתיים, כי אינו מדרך בני ישראל להכות נשותיהם ומעשה כותים הוא". בנדון דידן אין אנו דנים בכפייה אלא בחיוב הבעל ליתן גט לאשתו ויש בכל האמור לעיל כדי לחייב את הבעל ליתן גט לאשתו. ויש להוסיף עוד, בנדון דידן הבעל נידון למאסר למשך 15 חודשי מאסר ואינו מפרנס את אשתו ומונע ממנה חיי אישות. וכתב השו"ע בסימן קנ"ד סעיף ג': "האומר איני זן ואיני מפרנס כופין אותו לזון, ואם אין ביה"ד יכולים לכופו לזון, כגון שאין לו במה לפרנס, ואינו רוצה להשתכר להרויח ולזון אם תרצה היא כופין אותו להוציא מיד וליתן כתובה, וכן הדין למי שאינו רוצה לשמש".

וכתב הבאר היטב בסעיף קטן ח' בשם מהר"ם מטראני ז"ל:

"אין לך איני רוצה גדול מזה שיש כמה שנים שנפרד ממנה ולא רצה לשלוח לה מזונות, ולא קרב אליה, והלך ובורח ממקום למקום".

לאור כל האמור שיש מקום לחייב את הבעל במתן גט פיטורין לאשתו, המשך התנהגותו האלימה של הבעל לאחר שהתחייב שלא להכות עוד את אשתו, יש להתייחס אליה כאל התנהגות לאחר התראה.

לכן אנו פוסקים:

א. הבעל חייב לגרש את אשתו לאלתר.
ב. על הצדדים לפתוח תיק לסידור גט.

תיק מס' 1-21-029260601
ניתן ביום ז' אייר תשס"ז (25.4.07)
הופיעו: עו"ד מיקי חשמונאי (לבעל)
עו"ד זיו גרובר (לאשה)

4. דחיית תביעת אשה לחיוב בגט בגין השפלות ואיומים, חשש לקשרים עם נשים זרות ופירוד ממושך; דיון בערעורה של האשה על פסיקה זו והעלאת עילת מאיס על ע"י ביה"ד.

בית הדין האזורי תל-אביב:
הרב **נחום פרובר** - אב"ד
הרב **יוסף גולדברג** - דיין
הרב **שלום ביבי** - דיין

בית הדין הרבני הגדול:
הרב **חגי איזיר** - דיין, יו"ר
הרב **מנחם חשאי** - דיין
הרב **ציון אלגרבל** - דיין

העובדות:

בני הזוג חיים בנפרד שנתיים וחצי. בתחילת 2005 הגיעו הצדדים להסכם גירושין שאושר בבית המשפט לענייני משפחה. בביה"ד טען הבעל שחתם על ההסכם מתוך לחץ וכי הוא רוצה שלום בית. האשה תבעה גירושין וטענה כי הבעל היה מקלל ומשפיל אותה, מאיים עליה ומכנה אותה בקריאות גנאי. האשה גם הביאה הוכחה כי הבעל פרסם את עצמו באתרי אינטרנט כדי להכיר נשים. האשה טענה כי בשל יחסו הקשה של הבעל, הם ישנו בחדרים נפרדים ולא קיימו יחסי אישות כבר חצי שנה לפני שעזבה את הבית. כן הביאה ראיה כי הבעל הורשע בגין עבירות אלימות ואיומים והודה על כך בבית המשפט, וכי כתב מכתבים לבנם (בן התשע) בו כינה את האשה בכינויים קשים.

הבעל טען כי חבר שלו הוא שפרסם את פרטיו באינטרנט. באת כח הבעל טענה כי האלימות בה נקט היתה מתוך הלחץ שבו היה שרוי בעת שהגישה האשה תביעה למזונות בבית המשפט וזו היתה מעידה חד פעמית. כן טען הבעל שלאשה קשרים עם גבר אחר.

ביה"ד האזורי דחה את תביעת האשה לחיוב בעלה בגט והיא ערערה על החלטה זו.

נפסק: באזורי:

עצם העובדה שבני הזוג בפירוד אינה עילת גירושין, כל עוד הפירוד לא נגרם באשמת הבעל, כפי שמובא בשו"ת דברי מלכיאל ח"ג סימן קמ"ה, דברים אשר הובאו בפד"ר א', עמ' 162, וכן נפסק בפד"ר י"ג, עמ' 362.

במקרה זה האשה היא שעזבה את הבית, וגם השינה בחדרים נפרדים היתה עפ"י בקשת האשה. לא הוכח כי הופעלה אלימות פיזית כלפי האשה, ולא נטען כי הבעל קיים קשרים עם נשים אחרות בזמן שבני הזוג חיו יחד. גם הדברים שהעלה הבעל כאילו יש לאשה קשרים עם גברים אחרים, ביה"ד מתרשם כי אלו דברים בעלמא ולא ידיעה ממש.

עפ"י רבינו ירוחם ספר מישרים חלק שמיני נתיב כ"ג, אם משתכנע ביה"ד כי אין רצון בשלום בית וכל עיכוב הגט נובע רק מהרצון להשיג הישגים כספיים, יש לחייב הבעל לגרש. על כן דן ביה"ד בשאלה האם הבעל באמת חפץ בשלום בית, או שדברים אלו הם מן השפה ולחוץ בלבד. ביה"ד קובע כי אכן, לפי רבינו ירוחם, במקום שבני הזוג אינם רוצים זה בזה יש לכפות גט, בשל הזכות של כל צד שלא להיות מעוגן. אולם, "במקום שהאשה לא חפצה בבעל תקופה ארוכה והבעל מתוך חוסר ברירה טוען שרצונו להתגרש, אך גם כיום אם האשה היתה מוכנה לשוב אל הבעל היה הבעל מעוניין בשלום בית, אין לכפותו בגט, היות והאשה לא נחשבת למעוגנת, שהרי יש לה בעל אם היתה מעוניינת בו.

וכשנעבור למקרה שלפנינו, על אף שהבעל הסכים להתגרש על פי תנאים כספיים שביקש, אין ביכולתנו לקבוע שאם האשה היתה מעוניינת בשלום בית הבעל לא היה מעוניין, ועל כן, אין לחייבו בגט מדינת דרבינו ירוחם.

למסקנת הדברים לא נראה לנו לחייב את הבעל בגט. אולם לאחר שבני הזוג נמצאים בפרוד שנתיים וחצי, ועל פני הדברים לא נראה שהאשה תחזור לבעלה, וכן הבעל אמר לביה"ד שלאשה גבר אחר, דהיינו, שהרגשתו היא שלאשה גבר אחר. על כן, לדעתנו מוטלת עליו מצווה לגרש את האשה, ועל בני הזוג לנהל מו"מ על מנת להגיע להסכם גירושין.

על כן פוסק ביה"ד שתביעת האשה לחיוב בעלה בגט נדחית, אך יש מצווה לגרש ויש לנהל מו"מ כדי להגיע להסכם גירושין.

בגדול:

לעניין ההשפלות והבושות, קובע ביה"ד: "הדברים על זריקת כסא ויריקה ואיום ברצח היו תגובתו על תביעת המזונות שראה בה התחלה של הליך גירושין. דברים אלו אינם עילה לחיוב גט כיון שיתכן שבמצב של שלום בית לא היה עושה דברים כאלה. אכן אין בהיסטוריה שלהם סיפורים על אלימות אלא רק אותו מקרה חד פעמי שעליו הורשע ונשפט". לעניין מכתבי הבעל לילד, קובע ביה"ד: "יש בכל הפתקים והמכתבים לילד סיבות שיגרמו לאשה למאוס בבעל. במכתבים יש גם הוכחה על שנאה שהתגבשה במשך שנים וסיוע לטענות על גידופים וקללות בדבורים כלפי האשה במשך השנים. הבעל גם אינו מתכחש לסגנון הדבור החמור". לעניין תביעת הבעל לשלום בית ובקשותיו לביה"ד לאורך השנים, קובע ביה"ד: "אנו רואים שהענין שלו בשלו"ב הוא שולי (אם בכלל) וכל מעיניו בתביעת שלו"ב הם סביב הדיונים למזונות.

בסופו של דבר הוא מבטל את תביעת שלו"ב כאשר נוכח שהיא לא תעזור לו בענין המזונות והוא מכריז שאינו רוצה לחיות עם אשה שכזאת. הבעל לא המשיך בהליכי שלו"ב ולא יזם מעשים של שלו"ב. במקום זה הוא הגיע עם האשה להסכם גירושין ב-2.05".

מעבר לזאת סותר ביה"ד הגדול את החלטתו של ביה"ד האזורי בשל נקודה חשובה נוספת. ביה"ד האזורי נשען על הודאת האשה כי היא שדרשה מהבעל לעזוב את החדר. ביה"ד הגדול, מבקר את ביה"ד האזורי על כך שקיבל את דברי האשה בצורה חלקית: הוא קיבל את הודאתה כי היא זו שאמרה לבעל לעזוב את החדר, אך לא התייחס לחלק השני של דבריה: כי דרישתה זו באה בשל כך שהבעל תקף אותה בגידופים ועלבונות. לסיכום קובע ביה"ד, כי שני בני הזוג הגיעו למצב של שנאה בסוף מגוריהם המשותפים בתחילת 2004, והכרזת הבעל כי רצונו בשלו"ב אינן כנות.

לכן קובע ביה"ד: "לאור הנ"ל, נראה לי להחזיר התיק לביה"ד האזורי לשקול מחדש את מסקנתם על סמך הדברים הנ"ל, ויש לעדכן את ביה"ד הגדול תוך חודשיים מהיום.

בנוסף לאמור, יש כאן טענת מאיס עלי עם אמתלאות (כינויי הגנאי הרבים והזולים) וביה"ד ישקול אם יש מקום לדיון בצוי הגבלה. אין צורך מצדנו שביה"ד האזורי יקיים דיון נוסף".

באיזורי: תיק מס' 023559859-21-1-1
ניתן ביום כ"ה סיון תשס"ז (11.6.07)
בגדול: תיק מס' 023559859-21-1-1
ניתן ביום י"א אדר א' תשס"ח (17.2.08).
הופיעו: עו"ד ישראל ויסבלט (לאשה)
עו"ד רויטל מגל (לבעל)

5. דיון בהשפעתה של תביעת אשה לגירושין בשל אלימות ופירוד ממושך על זכותה למדור ספציפי; תוקף החלטה לחיוב בגט שניתנה אגב פס"ד העוסק במדור ספציפי.

בית-הדין הרבני האזורי תל-אביב:
הרב מאיר יששכר מאזוז - אב"ד
הרב אליהו הישיריק - דיין
הרב הלוי אבירן יצחק - דיין

בית-הדין הרבני הגדול:
הרב אברהם שרמן - דיין, יו"ד
הרב חגי איזור - דיין
הרב נחום שיינין - דיין

העובדות:

מדובר בבני זוג אשר בחייהם רקע של אלימות, והאשה אף עתרה להרשעת הבעל בתקיפה וגרימת חבלה. בחודש 7.05 הוגשה בבית-המשפט תביעה לפירוק-שיתוף. בחודש 11.05, לאחר 3 שנות פירוד, ביקשה האשה צו למדור ספציפי, ובית-הדין נעתר לבקשה. בחודש 1.06 הגיש הבעל תביעת גירושין. בחודש 5.06 הוגשה ונתקבלה בבית-המשפט תביעת מזונות עבור הבת. בחודש 7.06, כ-9 חודשים לאחר מתן הצו למדור ספציפי, הגיש הבעל בקשה לביטולו.

נפסק: באזורי:

בית הדין קובע כי הצו למדור ספציפי יימחק, שכן אין פני האשה מועדים לשלו"ב אלא מטרתה היא השגת יתרונות רכושיים. בית הדין מצייין כי שני הצדדים, ובמיוחד האשה, הודו כי אינם מעוניינים בשלו"ב, וכן הודתה האשה בפני חוקרת, כי אין בכוננתה לשקם את מערכת הנישואין אלא כל מגמתה היא לנצל אמצעים טקטיים משפטיים. בית הדין קובע כי אין להשתמש בצו למדור ספציפי כשהמחלוקת בין בני הזוג היא על תנאי הגירושין, ובמקרה דנן הוגשו תביעות לבית המשפט הן בנושא המזונות

ג. גם ההחלטה בענין חיוב הגט שניתנה אגב פסה"ד לבטול מדור ספציפי אין לה תוקף.
לאחר שיתקיימו דיונים בתביעת הגרושין יחליט ביה"ד בענין חיוב בגט בהחלטה נפרדת העומדת בפני עצמה ולא בהחלטה כבדרך אגב.

באזורי: תיק מס' 1-22-323397786
ניתן ביום י"ח טבת, תשס"ז (8.1.07)
בגדול: תיק מס' 1-21-323397786
ניתן ביום כ"ד אב, תשס"ז (8.8.07)
הופיעו: עו"ד דוריס גולשה נצר (לאשה)
עו"ד יעל אהרוני (לבעל)

6. חיוב בעל במתן גט בשל פירוד ממושך והעובדה שרוצה להתגרש אך דורש כסף שלא מגיע לו

בית הדין הרבני האזורי אריאל:
הרב חיים שלמה שאנן – אב"ד
הרב מיכאל עמוס – דיין
הרב מאיר פרימן – דיין

העובדות:

בני הזוג נישאו כדמו"י ב-1984 ולהם ארבעה ילדים, שניים מתוכם קטינים. הבעל הגיש תביעה לשל"ב ולחלופין לגירושין והאשה הגישה תביעה לגירושין. בני הזוג חיים חמש שנים ללא יחסי אישות ביניהם, מתוכם שנתיים בפירוד בתוך הבית ושלוש שנים בפירוד מלא כשהבעל עזב את הבית. הבעל נטל מהחשבון המשותף 200,000 ש"ח ובחלק מכסף זה בנה לעצמו יחידת דיור ליד בית אביו שם הוא מתגורר בשלוש השנים האחרונות. הבעל הורשע בגין אלימות כלפי הבן ונידון למאסר שהומר בעבודות שירות. בין הצדדים נחתם הסכם ממון בביהמ"ש לענייני משפחה והתבצע איזון משאבים. הבעל הביע הסכמתו לגירושין מספר פעמים אך בדיונים שנקבעו לצורך כך סרב להתגרש.

נפסק:

...שני בני הזוג מעוניינים להתגרש, אלא שהבעל מהתל באשה וכן בביה"ד, טוען שמעוניין להתגרש ואח"כ חוזר בו, פעם אחר פעם, ואח"כ שוב טוען ומבקש חלוקה חצי חצי, לאחר שנפסק כפי בקשתו שוב חזר בו, ואח"כ עוד מגיש תביעה לבטל הסכם גירושין ותביעתו נדחת ושוב חוזר בו. כל טענותיו אינן אלא על כספים,

או ר"ח פאלאג'י, כי האשה לא הבריחה מעולם את הבעל מהבית ובחקירת משטרה הצהירה שאיננה מתלוננת עליו והיא רק רוצה שיתרו בו כדי שישנה את דרכו. גם בפנינו הצהירה שהיא מוכנה לקבל אותו כיום לשל"ב.

למסקנה: המושג סיום נשואין או קץ נשואין כטענת ב"כ הבעל (בפני עצמו) אינו עילה לביטול זכויות האשה שהיא זכאית להם אלא אם כן דיון ביה"ד בתביעת הגרושין של הבעל ויוציא פס"ד על חיוב גט או על הפסד מזונות מכח הפסד הזכות הבסיסית למזונות. גם בפסיקות אלו יש לבדוק היטב האם אכן האשה אינה רוצה בשל"ב, כי זאת לדעת כי אשה חבולה ופגועה אינה במצב שהיא ראויה להבדק במצב כזה אם רוצה לשל"ב או לא. והבעל הרי הודה שפגע בה. רק כאשר יבוא פיוס כנה ואמיתי מצד הבעל והאשה תסרב יכול ביה"ד לראות בזה מצב שיש להחיל בזה דינו של רבנו ירוחם.

כבר שאל אחד מגדולי הדיינים, האם בעל שרוף אחרי אשתו בסכין ומאיים לרצחה נפש והיא תצחק שחפצה להתגרש באופן סופי ממנו, תחשב כמורדת ומפסידה מזונות ומדור ספציפי!!!!

ברור שגם אליבא דרבנו ירוחם יש להבחין בין מצבים שצד אחד חפץ בגרושין כתוצאה מהתנהגות הצד השני והקשר בין המסובב והתוצאה ברורים, לבין מקרה ששני הצדדים חפצים בגרושין מסיבתם שלהם ולא בגרירת זולתם. יש להבחין גם בין מצב של תביעת גרושין בלבד שאז אולי אין הבדל אם צד אחד קדם לשני לבין התנהגות קשה של צד אחד שגרמה לתביעת הצד השני.

נראה שגם אם צד א' קדם ובא לבי"ד ותבע גרושין אין זו עילה שתאלץ את הצד השני לתבוע גרושין. הצד השני יכול היה מבחינתו להתנגד ולתבוע שלום בית ולעמוד על זכותו, ולכן אם הוא תובע ג"כ גירושין הרי זה מסיבתו העצמית ולא מגרמת חברו.

אבל כאשר צד א' תבע גרושין לאחר תקופה של הצקה וחבלות או בגידות או פגיעות קשות בצד ב' כתוצאה מזה תובע צד ב' ג"כ גירושין – לא בזה דיבר רבינו ירוחם.

לאור הנ"ל ביה"ד מחליט:

- א. פסה"ד נשוא הערעור מבוטל והצו למדור ספציפי שבוטל ע"י כב' ביה"ד האזורי יוחזר לתקפו רטרואקטיבית מיום הטיול.
- ב. כב' ביה"ד האזורי יוכל לחזור ולדון בענין הצו למדור ספציפי לאחר שידון בשאלת הגרושין ומזונות האשה.

והן בנושא חלוקת הרכוש, וכן לא נפתח תיק לשל"ב בבית הדין. בית הדין קובע כי אכן חובת בעל במדור היא לאפשר לאשתו מגורים במדור ספציפי, אך אין הכוונה לאשה החיה בפירוד מבעלה זה שבע שנים, ולא הגישה אף בקשה לשל"ב.

בית הדין מוסיף כי אכן יש עבר של אלימות בין בני הזוג, וב"כ האשה פעלה כדי להרשיע את הבעל בתקיפת בת הזוג ובגרירת חבלה, אך אין הדבר רלוונטי כאשר הנישואין הגיעו אל קיצם, וזה 4 שנים שהם חיים בנפרד. בית הדין קובע כי לפי כל הדעות על בני הזוג להתגרש, אף מדין רבנו ירוחם ואף מדינו של רבנו חיים פאלאג'י, ועל כן מבטל את הצו למדור ספציפי.

בגדול:

בעקבות הסכום בדיון מיום כ"ח באייר תשס"ז הוגשה תשובתה של ב"כ המשיבה ושל ב"כ הבעל.

הערעור הנדון הוא בענין פס"ד המבטל את זכות האשה למדור ספציפי. פסה"ד ניתן ביום י"ח טבת תשס"ז 8.1.07 ע"י כב' ביה"ד בת"א.

הטענות העקרויות של המערערת: תביעת הגרושין הוגשה זמן קצר לפני הדיון בענין המדור הספציפי ולא נערך שום דיון בתיק הגירושין. כל מה שביה"ד האזורי כותב בענין הגרושין בתוך פסה"ד של מדור ספציפי הוא לפני קיום דיון בגרושין. גם ב"כ הבעל מאשרת כי קבועים כיום שני מועדים לדיון בענין מזונות האשה ושני מועדים לדיון בגרושין. כמו כן טוענת ב"כ הבעל כי ביה"ד האזורי כותב כי ענין הגרושין הוא לא רלוונטי כי עצם הפרוד של 4 שנים (ובסיפא נכתב 7 שנים) הוא עילה שלא נראו כאן נשואים פעילים אלא נשואים שהגיעו לקצם ואין לתת מדור ספציפי אלא להגנה על שלום בית. בסוף הפס"ד של כבוד ביה"ד האזורי הם נשענים על כך שיש סיבה לחיוב גט במקרה דנן הן מצד דינו של רבנו ירוחם או מצד דינו של ר' חיים פאלאג'י. ביה"ד מזכיר את דבריה בפני חוקרת שאינה מעוניינת בשל"ב. יש לומר דבר עקרוני גם אם נכון שאמרה כן בשיחה עם אשה בלתי מוכרת לה (בשיחה חופשית) אין להסיק מכך מסקנות. אי אפשר לקבוע מהי עמדתו האמיתית של צד הדיון ע"ס אמירותיו בשיחה בשוק. בנוסף לכך, בשיחה גופה היא מסבירה שהסיבה לדבריה היא כאשר הוא מחוץ לבית היא זוכה לשקט ולהצלחה מחבלות. בפרוטוקולים של בית משפט שצורפו יש הודאה מפורשת של הבעל על כך שהוא שותה הרבה, וכן הודה על חבלות באשתו, לכן אין להחיל כאן את דינו של רבנו ירוחם

שאינם מגיעים לו, מפני שכבר קבל את חלקו ויותר מחלקו.

כמו כן הבעל בנה לעצמו יחידת דיור אשר בה הוא גר ולטענת האשה הוא חי שם עם אשה אחרת. והבעל הודה שבנה וגר ביחידה נפרדת, אם כי מכחיש כי גר עם אשה אחרת.

בני הזוג גרים בנפרד כשלוש שנים בבתים נפרדים ושנתיים קודם חיו בחדרים נפרדים, כך שחיים בנפרד כחמש שנים. הצדדים שניהם מורדים זה על זה, ואינם רוצים זה את זה.

וכבר כתב רבינו ירוחם בספרו "מישרים" נתיב שלושה ועשרים חלק שמיני: "וכתב מורי הר' אברהם בן אשמעל כי נראה לי שהאישה שאמרה לא בעינא ליה ויתן לי גט וכתובה והוא אומר אנא נמי ולא בעינא כך איני רוצה ליתן גט. מסתברא דאין דנין אותה במורדת להפסידה כלום מעיקר כתובה ונדוניתא אלא מיהו משניתן לה תריסר יריחי איטא דילמא הדרי בהו לאחר שנה כופין אותה לגרש והפסידה תוספת וכל דהייב לה מדיליה דאדעתא למשקל ולמיפק לא יהיב לה". והגאון רבינו חיים פלאג' בספרו "חיים ושלום" חלק ב' סימן קי"ב כתב וז"ל: "בדרך כלל אני אומר שנראה לבית הדין שזמן רב נפרדו ואין להם תקנה אדרבה צריך השתדלות הרבה להפרידם זה מזה מחמת קנאה ושנאה ותחרות וכו'... שלא לשם שמים גם בזה לא בחר השם ויש עונש מן השמים... והנני נותן קצבה וזמן לדבר באם יארע איזה מחלוקת בין איש לאשתו וכבר נלאו מתווכי השלום ואין להם תקנה והמתינו עד זמן שמונה עשר חודש ואם בינם לשמים נראה לביה"ד שאין תקנה לשים שלום בניהם יפרידו הזיווג ולכופם לתת גט עד שיאמרו רוצה אני". אולם בתשובת דברי מלכיאל סובר שאם הבעל עזב אשתו ללא נימוק אין באריכות הזמן שנפרדו זה מזו כדי לחייב את האשה לקבל גט פיטורין דמה שהשריש בחטאו אינו הופך להיתר. על כן פוסק ביה"ד:

א. הבעל חייב במתן גט לאשתו
ב. כמו כן רשאית האשה לבקש דיון לסנקציות (מאסר) על הבעל.
ג. על המזכירות לקבוע מועד מידי לסג'פ.

תיק מס' 057140493-21-1-1
ניתן ביום י"ב אדר תשס"ו (12.3.06).
הופיעו: עו"ד דוד פולק (לאשה).

7. חיוב בעל בגט בעילות 'מאיס עלי באמתלא מבוררת', אלימות ופגיעה בילדים.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב חגי איזירר - דיין, יו"ר

הרב מנחם חשאי - דיין

הרב ציון אלגרבלי - דיין

העובדות:

בני הזוג נשואים 30 שנה, לבעל אלו נישואי השניים, והוא מבוגר מהאשה ב-20 שנה. תביעת הגירושין מתנהלת מאז שנת 1999, בני הזוג אינם חיים יחד שלוש שנים, ולטענת האשה אין ביניהם יחסי אישות מאז פתיחת תביעת הגירושין.

הבעל מתנה את הגירושין בכך שהאשה תעביר לו את חלקו בזכויות הפנסיוניות הרשומות על שמה.

האשה טוענת כי הבעל נקט כלפיה ביחס אגרסיבי ומשפיל, כולל קללות הרמת ידים ויריקות בפנים, השפילה בפני ילדיהם ובגד בה עם אשה אחרת. הבעל לא הכחיש דבריה, אך הבטיח לחדול מהרמת ידיים. כן טען כי האשה לא מקיימת הלכות מסוימות. בני הזוג הופנו על ידי ביה"ד לעובדת סוציאלית שהיא יועצת נישואין. מחוות דעתה עלה כי כאשר הבעל הפסיק את התוקפנות והשתלטנות כלפי אשתו הוא העביר את אותה ההתנהגות כלפי הילדים. פסיכולוג שאבחן את הבן קבע כי הוא סובל ממתחים מיניים קשים כתוצאה מדיבורים תכופים של האב בפניו על זנות האם ועל מגעים מיניים שלה עם אחרים, וציין כי הוא סובר שעל בני הזוג להתגרש, ולו למען הצלת הילדים.

נפסק:

ברור מכל החומר שהבעל אינו שולט על פיו ובשעת מריבה הוא פולט גידופים והשמצות ועלבונות המשפילים את האשה. הוא גם פוגע פגיעות קשות בילדים פגיעות נפשיות ורוחניות. לדבריו כיום הילדים נעשו חילונים.

אבל ההפרדה ע"י גרושין תמנע פגיעות נוספות ואולי גם ניתן יהיה לשקם את הילדים. האשה מודה שהיא גרמה את הצטננות יחסי האישות אבל אם אנו מתחשבים בהודאתה יש להתחשב בכל דבריה דהיינו שהיא הגיע לקרירות כלפיו בגלל ההשפלות והרמת הידיים. והבעל אכן מודה בכל ההשפלות והקללות והרמות הידיים.

במצב כזה, אין גם על האשה דין מורדת בזה שעזבה את הבית. היא אינה חייבת להשמע לבקשת סליחה כאשר מדובר בתהליך ממושך שבו הבעל חוזר כל פעם לסורו. גם אם הבעל הפסיק בשנת תשנ"ט את האלימות מ"מ עד שנת תשס"ב הוא מודה בעלבונות וגידופים. מדוע עלבונה של האשה והשפלתה בפני ילדים שלה יהיה קל ממשיאה שם רע בשכנותיה. אולי גם חמור מזה, וכל אלו נמוקים לחיוב גט. גרימת נזק נפשי לילדים כפי עדות רופא מומחה גם היא סיבה לחיוב גט. יש לזכור שהבעל אינו עובד והוא שוהה בבית ללא תעסוקה וללא כבוד מול אשתו שעובדת ומתפרנסת ומפרנסת את הילדים. כל זה רקע להמשך הכעסים וחוסר היכולת של הבעל לשלוט בעצמו.

יש כאן בודאי טענת מאיס עלי. לא הוכח שום דבר על טענות של בגידה מצד האשה, ואין כאן שום נתינת עיניים באחר. להיפך! יש לראות בכל ההאשמות השפלה ממושכת של האשה בפני ילדיה ופגיעה חמורה בה עצמה.

נוכח התאורים דלעיל יש כאן אמתלאות מבוררות למאיסות.

בנוסף, אין אנו יודעים אם הבעל רוצה בכנות שלו"ב. הוא כבר הגיש פעם א' תביעת גרושין לביה"ד. הוא טוען רבות גם בדיון האחרון על קפוח בחלוקת הנכסים והפנסיה.

אולי הוא רוצה שלו"ב אבל השלו"ב בעיניו זו מסכת חיים של מריבות והתפיסיות והשתלטות מחדש על האשה.

כל החומר הנ"ל כבר היה לעיני ביה"ד בשנת תשס"ב אח"כ היתה הפסקה בהליכים בביה"ד ובשנים תשס"ב-תשס"ו נשלמו ההליכים בענייני הרכוש בבי"מ למשפחה.

בשנת 2003 הגיש הבעל תביעת גרושין לביה"ד ובה הוא מצייין כי הם פרודים והמצב אינו מאפשר שלו"ב וכל עניני הממון סודרו בבי"מ למשפחה. בשנת 2005 הגיש הבעל תביעה נוספת לגירושין.

לאור הנ"ל ביה"ד מחליט:

א. לקבל את הערעור ולחייב את הבעל בגט.

ב. קובעים מועד לסדור גט באמצעות המזכירות.

ג. באם הבעל לא יתן גט במועד שיקבע ידון ביה"ד בצוי הגבלה.

תיק מס' 017310855-21-1-1
ניתן ביום ו' אדר ב' תשס"ח (13.3.08)
הופיעו: טו"ר מוריה דיין "יד לאישה" (לאשה)
עו"ד יעקב שמשי (לבעל)

8. דחיית תביעת האשה לחיוב הבעל בגט בשל טענות 'מאיס עלי' (הדורשת מאיסות רגשית) ופירוד ממושך; אי-קבלת עדויות של קרובות על אלימות הבעל.

בית-הדין הרבני האזורי חיפה:
הרב שלמה שלוש - אב"ד
הרב חיים הרצברג - דיין
הרב מימון נהרי - דיין

בית-הדין הרבני הגדול:
הרב אברהם שרמן - דיין, יו"ר
הרב מנחם חשאי - דיין
הרב ציון אלגרבי - דיין

העובדות:

בני הזוג פרודים למעלה מ-6 שנים. בשנת 2003 הגישה האשה תביעה לחיוב הבעל בגט, התקיימו מספר דיונים, ובמהלכם הסכים הבעל להתגרש ולהגיע לידי הסדר ממוני, אך האשה התעקשה והצדדים לא הגיעו להסכם. האשה הגישה תביעה חדשה, התקיימו מספר ישיבות, נשמעו עדים והוגשו סיכומים לבית-הדין הרבני האזורי. בין היתר, הציגה האשה עדויות של אמה ואחותה בדבר אלימותו הפיזית של הבעל ואיומיו לרצוח אותה. הבעל טען כי חפץ בשלו"ב אולם יסכים להגיע להסכם גירושין שישמור על זכויות כל צד.

נפסק: באזורי:

הנדון שלפנינו תביעת הגירושין מצד האשה מיום 1.3.06 בו מבקשת האשה לחייב את בעלה במתן ג"פ. תביעה זו הינה תביעה מחודשת לאחר תביעתה הראשונית של האשה שהוגשה בשנת 2003 בה התקיימו דיונים ובמהלך הדיונים הסכים הבעל להתגרש עפ"י הצעת ב"כ, וביזמת ביה"ד הייתה אפשרות להגיע לידי הסכם מכובד, אולם התעקשות האשה וב"כ דאז לא איפשרו להגיע לידי הסכם. בתיק התביעה החדש שהוגש כאמור קיים ביה"ד מספק ישיבות ואף קיבל עדים וסיכומים מהצדדים. לאחר שביה"ד עיין בכל הנ"ל נראה לביה"ד שלאור הפירוד של בני הזוג מזה כשש שנים היה מקום לדון בחיוב הבעל בג"פ ואולם במקרה דין מצהיר הבעל שמוכן להתגרש אלא שמבקש להגיע לידי

לידי הסדר ממוני שיעגן את כל הזכויות והחייבים בעבר ובעתיד.

טענה זו של הבעל הינה טענה רבת משקל ואשר יש לה השלכות על כשרות הגט וע"כ אין מקום שביה"ד יחייב את הבעל בג"פ רק ע"ס פירוד ובפרט כאשר הבעל מצהיר שמוכן להתגרש ובטענותיו הממוניות יתכן ויהיה בהם כדי גגם בכשרות הגט, מה גם שלא הוכחו טענות הלכתיות לחיובו בכך. לאור הנ"ל מחליט ביה"ד:
א. בהי"ד ממליץ לבני הזוג להתגרש זמ"ז בג"פ.

ב. על בני הזוג וב"כ לשבת יחד בנסיון רציני ע"מ להגיע לידי הסכם.
יש להעביר העתק החלטה לב"כ בני הזוג.

בגדול:

בפנינו הופיעו בני הזוג ובאי כוחם בערעור האשה על פסק דינו של ביה"ד האזורי בחיפה מיום ה' בטבת תשס"ז (26.12.06) בו פסק ביה"ד כדלהלן:

א. בית הדין ממליץ לבני הזוג להתגרש.
ב. על בני הזוג וב"כ לשבת יחד בנסיון וכו'.
באת כח המערערת עתרה בפנינו לקבל את ערעורה על פס"ד האזורי הממליץ לבני הזוג להתגרש ולפסוק כי הבעל חייב לגרש את אשתו בג"פ לאלתר.

בנמוקיה לעתירה זו טענה באת כח המערערת שביה"ד האזורי התעלם מעילות המצדיקות חיוב הבעל בג"פ. ביה"ד התעלם מן העדויות של שתי הנשים (אמה ואחותה של המערערת) שהעידו על אלימותו הפיזית והאיומים לרצח של האשה.

כמו"כ לדעת ב"כ המערערת טעה ביה"ד שלא קיבל את עדות הנשים משום היותן נשים וקרובות, וזאת מן הטעם שבעדות בעניינים שבינו לבניה מקבלים גם עדות נשים וקרובות. עילה נוספת העלתה, שלדעתה יש מקום לחייב הבעל בגירושין והוא, שהצדדים חיים בפירוד למעלה משש שנים, ועצם הפירוד מהווה עילה לחיוב. טענה נוספת העלתה שהאשה טוענת מאיס עלי בטענה מבוררת. ב"כ המשיב בתשובתו לטענות בערעור טען שמרשו הכחיש ועומד בהכחשתו, את עדות אמה ואחותה של המערערת. מה גם שצדק ביה"ד שלא קיבל את עדות הנשים שהן קרובות ממדרגה ראשונה. ביחס לטענת מאיס עלי בטענה מבוררת, השיב שטענה זו כלל לא נידונה ולא נתבררה בפני ביה"ד ובודאי שלא הוכחה. לסכום הודיע שמרשו עדיין חפץ בשלו"ב ומוכן לעשות הכל למענו, אולם ולמרבה הצער חסמה האשה כל דרך להגיע לשלו"ב בכל תנאי, ולכן יסכים הבעל להגיע להסכם גירושין מכובד שישמור על זכויות כל צד.

לאחר שמיעת בני הזוג וב"כ, ולאחר העיון בערעור ובתגובת המשיב, ובכל החומר שבתיק, לא מצאנו בטענות ב"כ המערערת כל עילות הן במישור העובדתי והן באסמכתאות ההלכתיות שיש בהן כדי לחייב את המשיב בגירושין. צדק ביה"ד האזורי שלא נתן משקל לעדויות אמה ואחותה של המערערת מחמת היותן קרובות בקרבה מדרגה ראשונה. האסמכתא שהביאה ב"כ המערערת מדברי הרמ"א באבהע"ז סימן קנ"ז סע"ג נאמרת במסגרת תקנות חכמים לקבל עדויות נשים כעדות מבוררות במקורם שלא ניתן למצוא עדות כשרה. ברור שעדויות של אם ואחות לא יוכלו להביא בירור האמת ועליהן לא נאמרת התקנה. לעניין טענת מאיס עלי המבוררת, טענה זו נסתרה מדבריה של המערערת עצמה שהודתה בפנינו שלפני עזיבתה את בעלה חיי האישות שביניהם היו תקינים, וכן הצהירה בפנינו שאיננה שונאת את המשיב. ובדברים אלו נופלת טענת מאיס עלי שהעלתה באת כוחה, שכן טענת מאיס עלי ביסודה באה להצדיק את סיבת עזיבתה של האשה את בעלה ומרידתה בו בחיי אישות. וכן טענת מאיס עלי היא טענה שמבטאת רגשות של מאיסות רגשית, וכאמור האשה הצהירה בפנינו שאיננה שונאת את בעלה. ביחס לטענה שעצם שש שנות פירוד מהוות כשלעצמן עילה לגירושין, לא מצאנו בהלכה שעצם הפירוד מהווה עילה לחייב אחד מבני הזוג. גם בדברי ר"ח פאלאג'י בשו"ת "חיים ושלום" אין בקביעתו לכופ את בני הזוג ליתן גט אלא מתן עצה ליושבי על מדין שכאשר קיים מצב של פירוד, לא יהיה מצב של חטא אצל כ"א מבני הזוג מדין כופין על המצוות לעשות הכל בכדי להציל בני הזוג מאיסור. והארחנו בדברים אלו בכמה וכמה פסקי דין שיצאו מלפנינו. לאור כל האמור דינו של הערעור להדחות. אולם, אנו מצטרפים להמלצת ביה"ד האזורי לבני הזוג לעשות כל מאמץ ולהתגרש. גם אנו התרשמו שאין כל סיכוי שהשלום יוחזר בין בני הזוג ועל בני הזוג לפעול לסיום הנישואין שביניהם ע"מ שכ"א יוכל לבנות חיים חדשים. אנו חוזרים ופונים לבני הזוג וב"כ להכנס למו"מ רציני בכל העניינים הממוניים הקשורים ביניהם, הכתובה ושאר הנושאים הרכשיים. אנו מחזירים את התיק לביה"ד האזורי, ובני הזוג ידווחו לו על תוצאות המו"מ ביניהם.

באיזורי: תיק מס' 034524637-21-2
ניתן ביום ה' טבת תשס"ז (26.12.06)
בגדול: תיק מס' 034524637-21-1
ניתן ביום כ"ג חשוון תשס"ח (4.11.07)
הופיעו: עו"ד אלכס גרינשטיין (לבעל)
טו"ר רבקה לובין, "מרכז צדק לנשים" (לאשה)

9. ביה"ד דוחה תביעה לחיוב בעל בגט בשל אלימות וטענת 'מאיס עלי'. כמו כן, נדחת תביעת המזונות של האשה בשל עזיבתה את הבית.

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:
הרב נחום פרובר - אב"ד
הרב יוסף גולדברג - דיין
הרב שלום ביבי - דיין

העובדות:

בני הזוג נשואים למעלה משלוש שנים ויש להם בן קטין. שלושה חודשים לאחר הנישואין עזבה האשה את הדירה המשותפת. האשה הגישה תביעה למזונות ואח"כ גם תביעה לגירושין. לטענתה, בעלה הפעיל כלפיה אלימות והיא לא תחזור אליו בשום מקרה. בתחילה, הבעל הגיש גם הוא תביעת גירושין, אך חזר בו וטען כי הוא אוהב את אשתו, הוא לא מוכן לגרשה ולא הפעיל כלפיה אלימות. לדבריו, "אפילו יכניסו אותי ל-500 שנה לכלא לא יכול לגרש אותה".

ברור לביה"ד כי הבעל נמצא במצב נפשי קשה, אולם פסיכולוגית טענה כי מצב זה הוא תוצאה של הפירוד מאשתו ובנו.

✂ נפסק:

האשה ניסתה להוכיח את טענתה אודות אלימות הבעל באמצעות עדותו של שכן ששמע את צעקותיה ההיסטריות שהעידו על מצוקה רבה. ביה"ד לא נותן משקל לעדות זו משום ששכן נוסף, שלטענתו היה בקשר טוב עם בני הזוג, העיד שלא שמע צעקות. הבעל גם הביא מכתבים מרבנים שונים שכתבו שהם מכירים אותו וכי מעולם לא גרם לבעיות חברתיות או אחרות.

ביה"ד משתכנע כי הבעל רוצה בשלום בית ומנגד האשה לא תחזור אליו בשל אי יכולת נפשית לשאת אותו. לביה"ד ברור שהבעל נמצא במצב נפשי קשה, אך לא הובאו בפניו ראיות אודות אי יכולתו לקיים חיי נישואין. כמו כן, קשה לקבוע האם אכן היתה אלימות והעדים מכחישים זה את זה, ולכן לא ניתן לדון במשמעויות ההלכתיות של טענת האלימות.

ביה"ד קובע כי יש כאן טענת 'מאיס עלי' למרות שטענה זו לא נאמרה במפורש על ידי האשה. שהרי 'כנסת הגדולה' על הטור אה"ע"ז ע"ז, אות ד' כותב בשם הר"א ששון שאם אומרת "איני רוצה בו שנאתיו לא נקרא עוד בעלי, הוי כמאיס עלי".

על כן, יש לברר שלוש שאלות:
1. האם טענת 'מאיס עלי' מחייבת בגט?
2. האם אשה הטוענת זאת ועוזבת את ביתה זכאית למזונות?
3. לאור דברי השו"ע אה"ע ע' י"ב אשה העוזבת את ביתה "מחמת טענה" זכאית למזונות. "האם גם בטוענת שלעולם לא תחזור אל בעלה כגון מאיס עלי מגיע לאשה מזונות?"

לעניין החיוב בגט: בנושא זה קיימת מחלוקת גדולה בפוסקים. ביה"ד מונה פוסקים ודיינים (פד"ר ז 5; פד"ר יב 339; פד"ר יח 24) הסבורים שגם במקרה של מאיס עלי בטענה מבוררת אין מחייבים בגט והדבר תלוי ברצונו של הבעל, ולכן קובע שגם כאן אין לחייב בגט. עם זאת, לאור דברי ה'שיטה מקובצת' בכתובות ס"ד על ביה"ד לומר לבעל שמצוה עליו לגרש את אשתו ואף מייעצים לו לעשות כך. כמו כן, לאור דברי הרמ"א באה"ע ע"ז ג' אין מחייבים את האשה הטוענת 'מאיס עלי' לחזור ולחיות עם בעלה.

לעניין חיוב המזונות: ביה"ד מחלק את דיונו לשניים - ה'עוזבת מחמת טענה' (שאלה 3) וחיוב מזונות מדין 'מעוכבת מחמתו'.

חיוב מזונות 'מעוכבת מחמתו' מוטל לאור דברי שו"ת מהרי"ט (ח"א, סימן קי"ג) במקרים בהם הבעל חויב לתת גט אך הוא מסרב לתת. במקרה דנן, כבר נקבע שאין הבעל חייב בגט גם כשנטען 'מאיס עלי' בטענה מבוררת וממילא אין מקום לחייב את הבעל במזונות. עיקר דיונו של ביה"ד מוקדש לשאלה השלישית. ה'חלקת מחוקק' וה'בית שמואל' על אה"ע ע' י"ב כותבים שחיוב המזונות קיים רק במקרה שהאשה הוכיחה את טענתה. אך במקרה זה, כאמור, לא ניתן להכריע בוודאות מה אכן אירע בבית הזוג.

אולם, גם אם האשה היתה מוכיחה את טענת האלימות לא ניתן היה לחייב את בעלה במזונותיה. דבר ברור הוא שחיוב המזונות מתקיים רק כשהאשה חיה עם בעלה (רמ"א, שם). ביה"ד מפנה לפד"ר ו 53, שם נקבע כי תנאי לחיוב המזונות

הוא החיים המשותפים. ביה"ד מסביר את דברי השו"ע - המחייב במזונות במקרה של 'עוזבת מחמת טענה' - כמתייחסים למקרה בו האשה מעוניינת בחיים המשותפים, אולם בשל בעיה זמנית (השו"ע מזכיר מקרה של אשה הטוענת כי שכניו של הבעל מוציאים עליה שם רע) היא נאלצת לעזוב את הבית. ברור, לדבריו, שדין זה מדבר על מציאות שבה כשתיפטר הבעיה ישונו בני הזוג לחיות יחדיו ולכן היא זכאית למזונות גם בשלב הפרידה הזמנית. לעומת זאת, במקרה בו האשה עוזבת את בית בעלה לצמיתות ומודיעה שלא תשוב לשם, הרי שבסיס החיוב במזונות כבר אינו קיים.

ניתן להוכיח טענה זו מדברי ה'בית יעקב' (סי' עז, סע' ב) שכתב כי מורדת 'מאיס עלי' מאבדת מזונותיה משום שאינה רוצה לחיות עם בעלה. ה'שלטי גיבורים' על ה'מרדכי' בכתובות פרק ה' אות ט' מביא תשובת מהר"ם ממנה עולה כי אשה שעזבה את בעלה מחמת העובדה שהיכה אותה זכאית למזונות רק אם היא מוכנה לשוב אליו (וזכותה להתנות זאת בתנאי שיבטיח להפסיק להכותה). גם בפד"ר יח 10 קובע הרב עבודי כי העוזבת את ביתה 'מחמת טענה' ואינה מוכנה לשלום בית, מאבדת את זכותה למזונות. וכך נפסק במקורות נוספים (למשל, פד"ר טו 160, 163).

על כן, גם אם נניח שהאשה עזבה את בעלה בנסיבות מוצדקות ומוכחות, הרי שעצם דבריה שלא תשוב אליו בשום מקרה מונעים ממנה קבלת מזונות.

לאור זאת נפסק: דוחים את תביעות האשה לגירושין ומזונות; זכותה להתגורר בנפרד מבעלה; על הבעל מוטלת מצוה לגרש.

תיק מס' 311698393-21-2
ניתן ביום ח' סיון תש"ס (11.6.00)

10. חיוב בעל בגט עקב מחלת נפש, פירוד ממושך והבנה שעיקוב הגט נובע משיקולים כספיים.

בית הדין הרבני הגדול:
הדיינים:

הרב שלמה עמאר - נשיא

הרב עזרא בר שלום - דיין

הרב מנחם חשאי - דיין

✂ נפסק:

תיק זה התארך יותר מן המידה שכן התיק נפתח בשנת תשס"ג. בתאריך י"ב באדר ב' תשס"ג 16.3.03 נתן ביה"ד פסק דין ובו קבע

זאת כך ייטב לשניהם.
הנימוקים להחלטה זו:

א. בין בני הזוג אין יחסי אישות למעלה מעשר שנים. כך עולה מדברי האשה עצמה.

ב. סירוב האשה לגירושין הוא בעיקר בגלל חששה מפני הפסד המזונות שהיא מקבלת מן הבעל. להתרשמותו של בית הדין האשה לא רוצה ולא מסכימה לשלום בית אמיתי עם הבעל. כל שהיא מעוניינת הוא לקבל את כל הדירה של בני הזוג ועוד חלקים נוספים מהרכוש האחר. כן רצונה לקבל מזונות גם לאחר הגירושין.

ג. לבעל היתה ידידה שהתגוררה בביתה מספר חודשים. לאחר מכן חזר לגור בבית ממנו ברח לאור צווי המעצר שהוציאה נגדו האשה בגין דרישתה לגבות את מזונות העבר. אם האשה היתה באמת רוצה בשלום היא היתה מנצלת את שובו של הבעל, אך במקום לעשות זאת היא נקטה בפעולה הפוכה והשיגה צווי הרחקה בטענות שקריות שאף היא הודתה בהן מאוחר יותר.

ד. דין האשה כמורדת ויש לחייבה בגט. הקשר שהיה לבעל עם אשה אחרת החל זמן רב לאחר שכבר לא היו יחסי אישות בין בני הזוג והוא אינו יכול להוות עילה לדחיית תביעתו. בפד"ר ח"א 141 פסקו לאור דברי 'חכם צבי' סימן קל"ג ש'רועה זונות' מחויב בגט רק במקום שאשתו היתה מעוניינת לחיות איתו אילולא היה 'רועה זונות'. אבל במקרה בו בעל הופך לכה בשל העובדה שהאשה אינה רוצה לחיות איתו, אין לחייבו בגט. הרב הורביץ בספרו 'לב אריה' אף הוכיח ש'אין מחזיקים למפרע', כלומר בעצם העובדה שהבעל חי כיום עם אחרת אין הוכחה שכך היה גם בעבר.

ה. אין שום סיכוי לשלום בית, משום שגם האשה אינה מעוניינת בכך. האשה מורדת בבעל בעניין חיי אישות תקופות ארוכות ביותר ולכן תביעתו לגירושין מוצדקת. שכן "מרידה מחיי אישות" הנה עילה מובהקת לגירושין כפי שכתבו כמה אחרונים.

כמו כן ברור שאין הבעל חייב במזונות האשה שמרחיקה אותו מהבית ללא סיבה מוצדקת ומוכחת. אמנם יש החולקים על כך, אך הבעל יכול לטעון 'קים לי' כדעות הפוסטורות אותו ממזונות. כשם שהבעל אינו יכול לעגן את אשתו כך אין האשה יכולה לעגן את הבעל וכופין אותה להתגרש או מתירים לו

עילות אירוסין
כך האשה

11. חיוב אשה בקבלת גט מבעלה לנוכח מרידתה מחיי אישות, פירוד ממושך והעובדה שאינה מעוניינת בשל"ב אלא במזונות ובהסדר רכוש משופר.

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:
הרב אברהם שיינפלד - אב"ד
הרב אברהם ריגר - דיין
הרב דב דומב - דיין

העובדות:

בני הזוג נשואים משנת 1964 ולהם ארבעה ילדים בגירים. הבעל הגיש תביעת גירושין והאשה הגישה תביעה לשל"ב. בביהמ"ש לענייני משפחה ניתן צו לפירוק שיתוף בדירת בני הזוג וכן נפסקו מזונות האשה. הסכסוכים בין בני הזוג החלו לפני למעלה מ-20 שנים ובעקבות כך הגישה אז האשה תביעה לגירושין ולמזונות. לאחר זמן, הגיעו בני הזוג להסכם לשל"ב, אך שוב פרץ סכסוך קשה בשעה שהאשה פנתה להוצל"פ וביקשה לגבות מזונות רטרואקטיבית לתקופה של 14 שנים, בהן חי בני הזוג יחדיו ולטענת הבעל הוא פרנס את הבית. ראש ההוצל"פ קיבלה את גרסת הבעל והאשה חויבה לשלם לבעל הוצאות משפט. המחלוקת בין בני הזוג הקרינה גם על יחסי הילדים וההורים. הבעל תובע גירושין בנימוק שהאשה מורדת מכל חיוביה כלפיו, אינה מסכימה לחיי אישות, אינה עושה בעבורו מלאכות הבית וכן מנעה ממנו לגור יחד עמה בבית תקופות ממושכות. לעומתו טוענת האשה, כי כל הבעיות נובעות מכך שהבעל מתרועע עם נשים אחרות אשר גם מטרידות אותה ביוזמתו. האשה הסכימה להתגרש אבל העמידה בכל פעם תנאים כספיים נוספים.

נפסק:

על בני הזוג להתגרש וככל שיקדימו לעשות

שאינו עילה למקח טעות ואף אינה עילה לכפית גט. ואף שברור לביה"ד שבני הזוג צריכים להתגרש עכ"ז לא קבעו חיוב. ואף רמזו בשולי פסה"ד שניתן להבין שהגיעו למסקנה זו מחשש שפסק דין כזה ישמש אמתלה לתביעת נזיקין כנראה בערכאה אחרת. לא נאריך בשלבי הדיונים וההחלטות שנמצאים בתיק. סלע המחלוקת, ישנה דירה שהבעל דורש מחצית משוויה. האשה נשארת עם הילדים שאחד מהם לוקה כילד אוטיסט. לבעל מונה אפוטרופוס בבית המשפט. וכן אפוטרופוס לדין שמונה ע"י בי"ד, כמו"כ האח לא הופיע לדין. האשה וב"כ הופיעה לדין. האפוטרופוס לרכוש וכן האפוטרופוס לדין מצד הבעל הופיעו. ב"כ האשה מבקשת שביה"ד יתן חיוב בגט ולדבריה יהיה לזה משמעות שתוביל למהלך שהבעל יתן גט כפי שכתבה בבקשתה למתן פס"ד. לאחר העיון, הדבר פשוט שהבעל חייב לגרש ללא דיחוי מהטעמים דלהלן:

א. מאחר והבעל אובחן כחולה נפש מאושפז במחלקה סגורה ומקבל תרופות פסיכיאטריות, ואין אדם יכול לדור עם וכו'.

ב. הפירוד הממושך משנת 1999 שביניהם. גם הוא מהות עילה לחייבו בגט, ובפרט שנראה לנו בבירור שאין עוד תקוה שישובו לחיות יחדיו. ג. גם הבעל חפץ בגירושין, אלא שהוא מונהל ע"י אחיו שמנהל אותו ביד רמה, ומתנהג כלפי אשת אחיו בעריצות ובאכזריות.

באשר לתביעת הרכוש לא ניתן לעכב מתן הגט בגין תביעת הרכוש, מאחר ואף הבעל אינו משלם את חובותיו בגין מזונות הילדים, וע"כ לא יכול לבא בטענה שיש להסדיר קודם את רכושו ואח"כ יתן את הגט.

וע"כ אנו פוסקים כי הבעל חייב לגרש את אשתו ללא דיחוי, ובמידה והבעל לא יתן גט תוך שלושים יום רשאית האשה להמשיך בתביעותיה למימוש פס"ד זה.

תיק מס' 011926961-21-1
ניתן ביום י"א אדר א' תשס"ח (17.2.08)
הופיעו: עו"ד גיתית נחליאל (לאשה)
עו"ד רון ויינשטוק (לבעל)

לשאת אשה אחרת על אשתו. יש להסתמך על דברי הגר"ח פלאג'י לפיהם יש לכוף אפילו את הבעל לתת גט בשל פירוד ממושך, "קל וחומר בנידון דידן שהאשה מנצלת את המצב והעיכוב בגירושין מאפשר לה לגבות מן הבעל כספים שלא כדין".
ו. האשה תובעת תביעות ממוניות שונות, אך היא מסתמכת על מקרה בו חויב בעל בפיצוי משמעותי לאשתו בשל העובדה שנטש אותה. מקרה זה אינו דומה כלל לנידון דידן. האשה גם טוענת כי מצבה הרפואי קשה. חבל שלא חשבה על כך בעת שיזמה את גירושיו של הבעל מן הבית באמצעות טענות שקר. מכל מקום, הוכח לבית הדין ולהוצל"פ שהאשה מסוגלת לעבוד ולפרנס את עצמה ללא בעיות.

לאור זאת פוסקים:

מחייבים את האשה לקבל את גטה מבעלה והאשה אינה זכאית ל"תוספת כתובה". אם האשה לא תגיע למועד סידור הגט או תסרב לקבל את הגט במועד הראשון שיקבע, רשאי הבעל להשליש את הגט בבית הדין וכן להפקיד צ'ק אישי על הסכום הנומינאלי של עיקר הכתובה והוא פטור ממזונות האשה ומכל החיובים כלפיה. כמו כן, מחייבים את האשה לשלם לבעל הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד.

תיק מס' 008806754-21-1
ניתן ביום ג' סיון תשס"ז (20.07)
הופיעו: עו"ד דוריס גולשה נצר (לאשה)
עו"ד עידו דיבון (לבעל)

12. דחיית תביעת בעל לגירושין בעילות 'מאיס עלי' ופירוד ממושך; דיון בהוראת הגר"ח פלאג'י

בית הדין הרבני הגדול:
הרב אברהם שרמן - דיין, יו"ר
הרב חגי איזירר - דיין
הרב ציון בוארון - דיין

 נפסק:

הרבנים שרמן ואיזירר:
הפס"ד נשוא הערעור הוא בתביעתו הרביעית של בעל לגירושין. בפעמים הקודמות נדחתה תביעתו וגם הפסיד בערעורו.

המערער טוען שהפרוד המלא הוא משנת 2000, ב-2001 עזב את הדירה המשותפת והחל מ-2002 הוא חי עם בת זוג ללא נשואין. ביה"ד האזורי לא מצא עילות

לחייב את האשה בגירושין. ביה"ד הוסיף שעצם התארכות משך הפרוד אינה עילה. טוען המערער שבמצב של פרוד לא יכולה להיוצר עילה.

ביה"ד האזורי מציין בפסה"ד את העובדה שלבעל יש אשה אחרת משך כ-5 שנים וזה אינו מוסיף עילות לחיוב האשה. המערער מסתייע בפס"ד של ביה"ד הגדול בתיק אחר ש"אשה אחרת" אינה סיבה לבטל תביעת גרושין כאשר יש סבירות שה"אשה האחרת" נכנסה לחייו בגלל הפרוד מאשתו וכאשר המצב הוא ללא סיכוי והפרוד הוא ממושך יש לחייב את האשה בגט. איני יודע היכן המקור לרעיון שבפס"ד שהובא כאסמכתא. הבעל לא הוכיח שהאשה מורדת ולא שהיא בוגדת או שנמצא בה דבר כעור ולא שנמצא בה מום. טענת "מאיס עלי" שטוען הבעל אינה מוכחת. הוא טוען שאי אפשר לקבל את הטענה שענינו נתן באחרת ולכן המאיס שלו אינו אמיתי, כיון שלדבריו הפרוד מאשתו גרם לו שיקח "אשה אחרת". אולם כנגד זה י"ל שאם תביעתו הרביעית נשענת על טענת "מאיס עלי" הרי יתכן בהחלט שאלמלא האשה האחרת היה עולה במחשבתו לחזור לאשתו. כמוכן שהקשר עם אשה אחרת מחדד את הכעס והשנאה לאשתו, ולכן אין הבדל מהותי בין אם הקשר לאשה הזרה נוצר לפני שעזב את הבית או לאחר מכן. טענתו שנתן עינו לאחר הפרוד ומגיש במשך 8 שנים שלש תביעות גירושין אינה מאששת את טענת "מאיס עלי". ניתן לומר שהקשר עם האשה האחרת מונע חזרה לשלוב ואין הוכחה שהמאיס שמאס בה בזמן שעזב את הבית ממשיך להתקיים מעצמו וי"ל שההמשכיות אינה אלא בגלל הקשר עם האשה האחרת. עצם ההלכה שטענת מאיס עלי מחייבת גט היא שנויה במחלוקת ובפרט שהבעל לא הוכיח שיש אמתלאות מסייעות. בפסקי דין רבניים ובספרי אחרונים מצאנו אמנם שאם הבעל הלך לאשה זרה או לנשים זרות בגלל הפרוד מאשתו הוא אינו נחשב כ"רועה זונות" אבל לענין טענת מאיס עלי אין זה משנה. טענת מאיס עלי אינה נחשבת כטענה כנה במקום שיש אשה זרה שהיא תריס בינו לבין אשתו. בעיני ביה"ד התמונה היא הפוכה. האשה מוכיחה את רצונה בש"ב ע"י נכונות לותר על החוב של 90 אלף ש"ח בהוצל"פ באם הבעל יחזור לש"ב, בעוד שהמאיס עלי של הבעל אינו מבורר.

נכון הדבר שיש הוראה של ר"ח פלאג'י במקרה של נתק שמעל 18 חודש. אבל

שם לא מדובר כלל כשיש גורם שלישי ביניהם. כמו כן אין הוראת ר"ח פלאג'י יוצרת חיוב גט על האשה והפסד מזונותיה. זוהי הוראה של חובת ביה"ד לפעול לגרושין ואולי גם חובה על בני הזוג להשמע לביה"ד אבל אין חיוב של האשה כלפי הבעל. רק חיוב מחיובי אישות כלפי הבעל הוא שיכול ליצור הפסד מזונות. במקום שיש גורם שלישי מפריע בודאי אין חובה לביה"ד להשתדל ולהפריד בין בני הזוג הנשואים אלא חובה להשתדל להפריד בין הבעל לבין זו שנכנסה לחיי בני הזוג. אם אין אנו יכולים להעמיד משפטי הדת על תילם, עיין בהרחבה בפס"ד של ביה"ד הגדול בתיק מס' 0221710337-21-2 מיום כ' באדר ב' תשס"ה 31.3.05 עמ' 4-3 במה שכתבנו שם.

לאו כל כמיניה שנטיל על האשה חיוב שאינה חייבת בו. הגישה של "מות הנישואין" אין מקורה בדיני תורה ולא חז"ל אלא בחוקי העמים ביחס לנשואין אזרחיים. שם אין צורך בעילת גרושין אלא די בחוסר סיכוי לש"ב ו"במות הנישואין". נוסף גם שהבעל שכ"כ חפץ בגרושין ומגיש 4 תביעות בזא"ז יכל היה לפתור את בעייתו הקשה אך הוא נרתע מפני תוספת של 800 ש"ח בחודש בגין כתובת האשה והתוספת.

כמוכן שלאור הנתונים האלו הבעל הוא זה שחייב למצוא את הפתרון ולא האשה הפגועה. הבעל מסתמך על דו"ח של עו"ס שם נאמר שהאשה פגועה ואינה מצליחה לצאת מעולם הרגשות הכאוב שלה וגם מחפשת נקמה. האם יש כאן אמירה שמטילה אשמה על האשה. אתמהא! זוהי ציניות מוחלטת להשתמש במצב הפגוע של האשה ורגשות הצער שלה כעילה לגירושין.

לאור הנ"ל ביה"ד החליט:

א. הערעור נדחה.

ב. היה מקום לחייב בהוצאות על ערעור סרק, אולם מכיון שהבעל נשען על פס"ד הגם שהוא שגוי בעינינו אי אפשר לראותו כמזיק במזיד אלא בשוגג.

הרב בוארון:

מצטרף למסקנה לדחיית הערעור, בעיקר משום סירוב הבעל לתשלום כתובה. אם זאת אני מסתייג מן הפרשנות למה שכתב ארוך בדורו הגר"ח פלאג'י זצ"ל, שכן הפרשנות שנכתבה כאן היא ההיפך הגמור ממה שנאמר במפורש בשו"ת הגר"ח (ואשר דבריו צוטטו פעמים רבות בפדרי"ם ובפסקי דין רבים).

לאור האמור לעיל מוחלט כנ"ל.

תיק מס' 1-21-059133397
ניתן ביום ט"ז טבת תשס"ח (25.12.07)
הופיעו: עו"ד דוריס גולשה נצר (לאשה)
עו"ד רמי רובין (לבעל)

10. דחיית תביעתו של בעל לחייב אשתו בקבלת גט טרם הסדרת ענייני הרכוש. עילות התביעה היו אלימות כלפיו, פירוד ממושך והסכמת האשה לקבלת מסקנותיו של יועץ נישואין; דיון עקרוני במעמדה של התחייבות להתגרש.

בית הדין הרבני האזורי נתניה:
הרב **יעקב זמיר** - אב"ד
הרב **שלמה שפירא** - דיין
הרב **אברהם שינדלר** - דיין

העובדות:

לבני הזוג שתי בנות. לאחר 19 שנות נישואין הגיש הבעל תביעת גירושין בטענה כי אשתו מקללת ומכה אותו ודבר זה גרם לו לעזוב את הבית. האשה רצתה שלו"ב, אך הסכימה לנסות ייעוץ נישואין. ביה"ד הפנה את בני הזוג ליועץ נישואין וזה קבע כי הבעל נחרץ ברצונו להתגרש ואילו האשה אינה מעוניינת בכך, אולם במהלך המפגשים התחוויר לה שרצונה אינו מציאותי ומוטב להתגרש.

לאחר מכן התקיים דיון נוסף בביה"ד ובו חזר הבעל על טענותיו אודות אלימות האשה אולם לא הצליח להוכיח. הוא גם העלה טענות חדשות אודות חוסר נכונותה של האשה לקיים מצוות, טענות שהוכחו על ידה. לדבריו, האשה מנסה להשיג יתרונות כלכליים ולכן מסרבת להתגרש, זאת למרות שהם נמצאים בפירוד ממושך ועל כן יש לחייבה בגט. מנגד, טענה האשה כי הפירוד אינו כה ממושך וכי הבעל "נתן עיניו באחרת", כלומר הוא אשם בפירוק הזוגיות ובפירוד ועל כן אין לחייבה בגט וזכותה להתנותו במתן פיצוי הוגן.

נפסק:

הרב זמיר (דעת המיעוט):

באופן פשוט לא ניתן לחייב את האשה בגט משום שהבעל נכשל בהוכחת טענותיו, אולם יש לדון במשמעות הסכמתה של האשה לקבל את מסקנותיו של יועץ הנישואין שקבע כי יש להתגרש. האם יכול ביה"ד לחייב בגט בשל התחייבות כזו? מצד אחד, ברור שאין

משמעות להתחייבות אם לא תיאכף. מצד שני, אם כן תיאכף, עלול להיות חשש 'לגט מעושה' במקרה של הפרת הבעל את התחייבות וחשש לגירושי אשה בעל כרחה, כנגד חדר"ג, במקרה של הפרתה היא.

לכאורה, מהרמב"ם (הלכות מכירה פ"ה) עולה שבעל יכול לחזור מהתחייבות לגרש, גם אם נעשה על כך קנין, ולכן פשוט שגם האשה יכולה לחזור בה מהתחייבות כזו וקל וחומר שיכולה לחזור מהתחייבות שלא היה בה קנין, כמו במקרה דנן. ועוד, מהשו"ע אה"ע סי' קלד סע' ה ונושאי הכלים שם עולה כי לא ניתן לחייב בעל לגרש בשל התחייבותו, משום חשש ל'גט מעושה', וכך לכאורה לא ניתן לחייב את האשה להתגרש משום שזה כגירושין בעל כרחה. הדיין מזכיר את המקורות לפיהם בעל העושה קניין על כך שיגרש את אשתו, הקניין בטל בשל העובדה שגט שיינתן על בסיסו יהיה 'גט מעושה'. גם קניין מצדה של האשה אינו תקף בשל בעיית 'קניין דברים'.

אולם, נראה שבאמת יש לחלק בין קבלת קניין להתגרש שאינה מועילה ובין התחייבות להתגרש. לאור דברי ה'בית שמואל' באה"ע קט"ו ס"ק ז, נראה שיש תוקף להתחייבותה של האשה להתגרש, משום שהיא יכולה למחול על חדר"ג שנתקן לטובתה. על כן במקרה דנן חייבת האשה להתגרש.

ביה"ד מתמודד עם שיטת הר"ן (שו"ת הר"ן סי' מח) ממנה עולה כי תתכן בעיה למחול על חדר"ג במקום בו הוא נתקבל. לדבריו, בני הזוג הינם בני עדות המזרח שלא קבלו את החרם ובמקרה כזה פשוט שהאשה יכולה למחול עליו, גם אם בא"י יש מנהג לשמור אותו.

אולם, ממקורות רבים - אותם מונה הדיין - עולה כי לא ניתן למחול על חדר"ג, בפרט על החרם האוסר גירושי האשה בעל כרחה (היו שהקלו בהתרת החרם על נישואין לאשה שניה במקרה של הסכמת הראשונה). כך, למשל, שו"ת 'תורת חסד' (ח"ב אה"ע כ"ב) כותב כי החרם על הגירושין הכפויים אינו מוגבל בזמן, בניגוד לחרם על הביגמיה שהוגבל עד לסוף האלף החמישי לדעת חלק מהפוסקים, ולכן אין להקל בו והאשה אינה יכולה למחול עליו וממילא אין תוקף להתחייבותה להתגרש בקרות תנאי מסוים. גם בפד"ר א 262 נקבע שאין תוקף להתחייבות אשה להתגרש (וכן בפד"ר ב 290; ח 9).

על כך יש לענות: לשיטת שו"ת 'קול אריה' (אה"ע סי' פה) יש תוקף להתחייבות האשה להתגרש, גם אם לא ניתן לכופה לקבל את הגט. חדר"ג לא חל במקרה בו יש התחייבות כזו, ולכן אם האשה מפרה אותה ניתן למנוע ממנה את זכויותיה הכלכליות ואף להתיר לגבר לישא אחרת. דברים דומים כתב הרב טנא בפד"ר ז 361 (תוך שהוא מסתמך גם על דברי המהרש"ל בכתובות עה): "אכן גברא רבא בעל קול אריה אמר מילתא ואין להניח שנעלמו ממנו כל מה שצויין לעיל בשם רבותינו הקודמים הראשונים והאחרונים, אלא נראה שהוא סובר כי התחייבות מצד אשה לקבל גט אינו קנין דברים גרידא אלא התחייבות זו כוללת ויתור על חדר"ג ועל כל הזכויות הנובעות מקנין האישות שהבעל מתחייב כלפי האשה, ואף אם לא ויתרה במפורש על זכויותיה הנובעות מהאישות, אבל זה ברור לבעל קול אריה כי התחייבות לקבל גט כמוה כויתור ומחילה על חדר"ג, אשר לפי שיטת ה'ב"ש, כאמור לעיל, מזכותה למחול ולוותר עליו, ומחילה כזאת אינה כקנין דברים, אלא מחילת זכויות שעליהן חלה ההתחייבות. לאור האמור, הרי יהיה הבדל בין התחייבות מצד הבעל לתת גט, שבעל אמרי יושר הוכיח שגם התחייבות כזאת דינה כקנין דברים, לבין התחייבות מצד האשה לקבל גט שכוללת ויתור ומחילה על חדר"ג, וכאמור לעיל דינה של ההתחייבות כמו מחילה שאינה כקנין דברים".

על כן, במקרה דנן התחייבותה של האשה לקבל את דברי היועץ מועילה לצורך ויתור על זכויותיה הממוניות, גם לדעת מי שסבור שלא ניתן לוותר על הזכות שהקנה לה חדר"ג שלא להיות מגורשת בעל כרחה. יש להוסיף שמדובר בבני זוג פרודים תקופה ארוכה ולמעשה האשה רוצה להתגרש, אלא שהיא רוצה בכך רק לאחר שיסתיימו דיוני הרכוש. ידועים דברי הגר"ח פלאגי' לפיהם ניתן לכפות גט על בני הזוג לאחר פירוד של י"ח חודש. מנגד, כאשר הבעל נתן עיניו באחרת ובשל כך שלל את הסיכוי לשלו"ב, אין לתקופת הפירוד משמעות לצורך התרת חדר"ג. על כן, ומכיון שראינו שיש מחלוקת אודות תקפה של התחייבות האשה, לא ניתן לחייב את האשה בגט אלא רק לקבוע שעל בני הזוג להתגרש זה מזו.

הרב שפירא (דעת הרוב):

אין לקבל את הקביעה שעל בני הזוג

להתגרש. ביה"ד לא מצא כל עילה לחיוב האשה בגט. להפך, יתכן שאם היא היתה מגישה את תביעת הגירושין, ביה"ד היה מחייב את הבעל עקב מעשיו.

הרב זמיר קובע שהסכמת האשה לפנות ליועץ נישואין ולקבל את מסקנותיו היא מעין התחייבות להתגרש המאפשרת את שלילת זכויותיה הממוניות של האשה. אולם, ניתן להבין שהסכמתה זו משמעה שאם יעשה ניסיון אמיתי לשלו"ב והוא ייכשל, אזי תסכים להתגרש. לא כך אירע כאן. לא התבצע ניסיון כזה בשל העובדה שהבעל לא היה מוכן לנסות ולשקם את הקשר, והליכתו ליועץ היתה רק שלב בהגשמת מטרתו להתגרש.

יתר על כן, גם אם נאמר שהאשה הסכימה להתגרש לפי המלצת היועץ ולא היה תנאי המתנה הסכמה זו בנכונותו של הבעל להגיע לשלו"ב, עדיין לא מדובר בהסכמה להתגרש לפני קבלת הזכויות הממוניות המגיעות לה. מנהג בתי הדין הוא שלא לסדר גט לפני הכרעה בענייני הממון, וכל צד יכול לעכב את הגט עד הכרעה זו. על כן יש להיענות לתביעת האשה להכריע בעניינים אלה טרם סידור הגט. מהדיונים עולה שהאשה הפנימה את העובדה כי עליה להתגרש, אך בשל העובדה שאין לה רכוש והכנסות, היא מתנה את הגירושין בהשגת הסכם כולל. כאמור, זו זכותה.

מכיון שלא נתקיימו התנאים להסכמת האשה לגירושין, אין צורך לדון בחידושו של הרב זמיר ולפיו גם הסכמה גרידא של האשה להתגרש מטילה עליה חובה לקבל גט, ולכל הפחות גורמת לה להפסד זכויותיה הממוניות.

הרב שינדלר (דעת הרוב):

המקרים בהם עסקו המקורות שהביא הרב זמיר כדי לבסס את הטענה כי יש משמעות להתחייבות האשה לקבלת גט הינם שונים מהמקרה דנן:

א. במקרה שלנו אין קבלת קניין ולא התחייבות גמורה. יש רק הסכמה שנתנה האשה בעקבות בקשתה לשלו"ב. ב. האשה תלתה את הסכמתה להתגרש בחוות דעתו של היועץ. לפי ההלכה התחייבות התלויה בדעת אחרים ובדברים הנוגעים לעתיד עשויה להחשב 'אסמכתא', כלומר התחייבות שבמקרים רבים אין לה תוקף (שו"ע חו"מ רז). כך גם המקרה דנן. ג. האשה הסכימה רק משום שהבינה כי מדובר בניסיון אמיתי וכן לשלו"ב מצד שני בני הזוג. מחוות דעתו של היועץ

עולה כי הבעל בכלל לא חפץ בשלו"ב אלא דחף לגירושין והסכמתו לפנות ליועץ היתה רק כדי לקדם את רצונו זה. על כן, הסכמתה של האשה הושגה למעשה ע"י הטעייה מצדו של הבעל ולכן אינה הסכמה מחייבת.

לכאורה היה מקום להמליץ לבני הזוג להתגרש בהסכמה בשל הפירוד הממושך. אולם מתסקיר שכתבה עובדת סוציאלית עולה כי הבעל מפעיל אלימות פיזית ומילולית כלפי האשה ואף קיים קשרים רומנטיים עם נשים אחרות. במקום בו הבעל נוהג בצורה כזו אין מקום להמליץ לאשה להיענות לבקשתו להתגרש, ויש להמליץ לבעל לפצות ולרצות את אשתו עד שתסכים לקבל את הגט מרצונה. על כן תביעת הגירושין נדחית.

תגובת הרב זמיר (דעת המיעוט):

לדעת הרוב אין לחייב את האשה להתגרש משום שהסכמתה היתה תלויה במאמץ מצדו של הבעל להגיע לשלו"ב. טענה זו אינה נכונה משום שהאשה הסכימה לקבל את דבריו של היועץ גם אם יאמר שאין טעם לנסות לשלו"ב. היא ידעה עוד קודם על עמדתו הנחרצת של הבעל ובכל זאת הסכימה לפנות ליועץ ללא כל תנאי. על כן עליה לקיים את התחייבותה לפעול לפי מסקנות היועץ.

הרב שפירא טען שהסכמתה הותנתה בהשגת הסכם גירושין כולל. אולם, אין לטענה זו זכר בדיוני ביה"ד. האשה הסכימה על קבלת מסקנות היועץ ולא התנתה זאת בשום עניין.

הרב שינדלר טען שבמקרה שלנו אין קבלת קניין ולא התחייבות גמורה ולכן אין ההסכמה מחייבת. אולם בדברים דלעיל הובאו מקורות שהתחייבות להתגרש כן מחייבת, לפחות לעניין הממון. ועוד, התחייבות שאדם עושה בפני ביה"ד מחייבת אף אם לא היה קניין, והיא אינה דומה להתחייבות הנעשית מחוץ לביה"ד. הרב שינדלר אף העלה את טענת האסמכתא. אולם, שו"ת 'קול אריה' שהובא בדברים דלעיל עסק בהתחייבותה של האשה להתגרש אם לא תזכה ללדת תוך זמן מסוים, והתחייבות זו מועילה כדי לשלול מהאשה את זכויותיה הממוניות. והרי זה מקרה קלאסי של התניית ההתחייבות בענין עתידי ובכל זאת הפוסק לא חשש לבעיית אסמכתא. יש להוסיף את שיטת רש"י בסנהדרין כד ע"ב שאסמכתא היא מקרה בו אדם מתנה את התחייבותו בדברים התלויים בו, ומכיון

שהוא מאמין שיצליח לעשותם הרי שלא באמת התכוון לקיים את התחייבותו. אולם בדברים שאינם תלויים במתחייב, מספק הוא כן גמר בדעתו לקיים דבריו. ר"י בתוספות שם תומך ברש"י. ועוד, מן השו"ע בחו"מ רז עולה שאם קנו מן המתחייב בבי"ד חשוב לא הוי אסמכתא. על כן, התחייבות של האשה בביה"ד היא מחייבת, לפחות לכל העניינים הממוניים הנובעים מקשר הנישואין.

כדי למנוע בעיות דומות בעתיד כדאי לעשות קניין מסודר על ידי המתחייב, וללוותו באמירה שהוא מקנה מעכשיו את כל זכויותיו הממוניות הנובעות מקשר הנישואין, באם יאמר היועץ שעלי להתגרש ולא אתגרש במועד שיקבע ביה"ד. אך כאמור, במקרה דנן יש מחלוקת האם הסכמתה של האשה מחייבת, ולכן ההסכמה לבד אינה מועילה ויש להוסיף את העובדה שקיים פירוד ממושך ושבאופן עקרוני גם האשה רוצה להתגרש, ולכן יש לפסוק שעליהם להתגרש.

תגובת הרב שינדלר (דעת הרוב):

לגבי הצעתו של הרב זמיר לבצע התחייבות בקניין בביה"ד: יש להעיר שזו התחייבות שתועיל בדיני ממונות אולם תהווה בעיה בדיני גיטין והיא עלולה ליצור מקרים של 'גט מעושה'. שהרי הבעל עשוי לתת את הגט רק משום שהוא חושש מהחייבים שיוטלו עליו בגין הפרת התחייבותו, ואין זה משנה אם חיובים אלה נוצרו על ידו בביה"ד או בביהמ"ש. בכל מקום שבו גט ניתן בשל חששו של הבעל מקנסות כלשהם נוצר חשש לכשרות הגט, ובשל חומרת העניין אין לקבל קניין מן הבעל ואף אין לקבוע שמסקנותיו של יועץ נישואין מחייבות את הבעל במתן גט.

הוחלט (ברוב דעות):

על בני הזוג להתגרש. אולם זאת רק לאחר הכרעה בענייני הרכוש שידונו ע"י ביה"ד.

תיק מס' 1-21-056234263
ניתן ביום ח' תמוז תשס"ז (24.6.07)
הופיעו: עו"ד ניר זדה (לאשה)
עו"ד יוסף הולנדר (לבעל)

14. חיוב אשה בגט בשל מחלת האפילפסיה ודין בחיובי הבעל כלפיה למזונות ולכתובה; דיון במהימנותה של עדות מומחה רפואית ובדרך להגדרת האשה כחולת אפילפסיה.

בית הדין הרבני האזורי טבריה:
הרב אוריאל לבאי - אב"ד
הרב חיים בזק - דיין
הרב יועזר אריאל - דיין

בית הדין הרבני הגדול:
הרב שלמה דיכובסקי - דיין, יו"ר
הרב עזרא בר שלום - דיין
הרב ציון בוארון - דיין

העובדות:

בני הזוג נשואים 12 שנה ולהם שני ילדים. האשה תבעה מזונות והבעל תבע גירושין בטענה כי אשתו מאוסה עליו. בתחילתה נדחתה תביעתו של הבעל והוא הסכים לפנות ליעוץ נישואין. מאוחר יותר העלה הבעל טענות ספציפיות יותר שרובן נדחו, אך נתקבלה טענתו לחיוב גירושין בעילה של היות אשתו חולה במחלת הנפילה. האשה ערערה לביה"ד הגדול בעיקר בשל העובדה כי פסיקת ביה"ד האזורי הסתמכה על חוות דעת רפואית לקויה. ערעורה נדחה ברוב דעות.

נפסק:

באזורי: ✂

הסכמתו של הבעל לפנות להליך של יעוץ נישואין לאחר דחיית תביעת הגירושין הראשונה אינה מערערת את טענתו כי אשתו מאוסה עליו. להפך, טענות אלה יכולות להיבדק ע"י היועץ ולכן ישנם מקרים בהם מעודד ביה"ד פניה ליעוץ כזה.

ביה"ד דוחה את טענתו של הבעל לגבי הפירוד כעילה לגירושין, משום שהפירוד היה ביוזמתו, וכן טענות אחרות שהוא מעלה לגבי התנהגות אשתו, בשל העדר הוכחה לדבריו. העילה היחידה אותה יש לבחון היא טענתו לגבי מחלת האשה. ביה"ד מחליט למנות נזירולוג שיבחן את המסמכים הרפואיים שהגישו בני הזוג. הרופא שמונה לא נתבקש לבדוק בעצמו את האשה משום שהיא כבר נבדקה מספר פעמים. כל תפקידו היה לנתח עבור ביה"ד את החומר הרפואי במסמכים שהוגשו לו, ונאסר עליו לשוחח עם בני הזוג

ולהתרשם ישירות מן האשה.

האשה טענה שיש למנות רופא המתמחה באפילפסיה דווקא. ביה"ד קבע שאין מקום להטריח מומחה כזה ממרכז הארץ לטבריה והדבר כרוך בהוצאות גדולות, ולכן ניתן להסתמך על המומחה שהוא מינה. ביה"ד גם מצייין שלא יוכל להסתמך על עדים מומחים שהוצעו ע"י האשה משום שיש חשש שהם נוטים לטובתה ויכתבו עבורה חו"ד שאינה אובייקטיבית. חוות הדעת הרפואית שהוגשה לביה"ד ציינה כי לאחרונה לקתה האשה בשלושה התקפי אפילפסיה והדבר מלמד על סיכוי רב להתקפים נוספים בעתיד שלא ניתן יהיה למנעם. ביה"ד מצייין כי מבחינת ההלכה נטיה להתקפים מוגדרת כמחלה, ואין זה משנה האם הדבר תואם את ההגדרות הרפואיות. אמנם, מקור המחלה בתאונה קשה שגרמה לחבלת ראש ושעובדת קיומה היתה ידועה לבעל עוד טרם הנישואין, אולם התקפי האפילפסיה הינם תופעה חדשה שלא היתה ידועה ושללא ניתן היה לחזותה מראש. ביה"ד מברר שתי שאלות:

1. האם מצבה של האשה תואם את ההגדרה ההלכתית של המחלה המכונה בהלכה 'נכפה'?

2. אם כן, מהן ההשלכות של קביעה זו על חיובה של האשה בגט ועל זכותה למזונות וכתובה?

ראשית, חשוב לקבוע כי הקביעה ההלכתית חייבת להתבסס על קביעה רפואית. ביה"ד חייב להסתמך על המסמכים הרפואיים ועל חוות הדעת של המומחה שמינה, ולבחון האם האפיונים הרפואיים מלמדים על קיומה של מחלת הנפילה כפי שהיא מוגדרת בהלכה. לאחר עיון במספר מקורות הלכתיים המגדירים מהו 'נכפה' קובע ביה"ד שהסימפטומים ההלכתיים מתקיימים במקרה זה, ולכן האשה מוגדרת כחולה במחלה זו ויש חשש גדול להתקפים נוספים בעתיד. הטיפול במחלה אינו מעניינו של ביה"ד. אף ברור שהמחלה התפרצה לאחר הנישואין ולא היתה צפויה קודם להם. בין פוסקי ההלכה קיימת מחלוקת בשאלה אם כדי להגדיר את האדם כחולה במחלת הנפילה נדרשים שלושה התקפים או שמא מספיק התקף אחד. במקרה דנן ממילא היו שלושה התקפים כך שאין ספק בקיומה של המחלה, זאת גם אם בין ההתקפים המחלה אינה ניכרת כלל. אמנם, האשה טוענת שיש סיכוי שהמחלה חלפה, אולם חוה"ד הרפואית מצביעה על חשש להופעתם של התקפים נוספים בעתיד.

גם פוסקי ההלכה בעבר קבעו שממחלה זו לא ניתן להבריא באופן ודאי, וכי לא ניתן להביא ראיה מוחלטת על ריפוי שלה (למשל, פד"ר י' עמ' 252).

השפעת המחלה על החיוב בגט והזכות למזונות: בשו"ת הרא"ש, כלל מ"ב סי' א' נקבע שמחלת הנפילה היא עילה לחייב את האשה בגט. כשם שאם האיש חולה במחלה זו הרי שכופים אותו לגרש, כך כופים את האשה החולה להתגרש. היא מקבלת את כתובתה, ואם היא מסרבת להתגרש מפסידה מזונותיה (אך אינה מפסידתם למפרע מיום גילוי המחלה). דין זה נפסק בשו"ע 'אהע"ז קי"ז י"א וכן קבעו פוסקים נוספים. אמנם, חלק מן האחרונים נחלקו בשאלה מהם אמצעי הכפייה שמותר להפעיל כלפי האשה החולה המסרבת להתגרש, אך לדעת רבים מהם מותר הן לשלול ממנה את מזונותיה והן להוסיף אמצעי כפייה נוספים. כמו כן, נחלקו אחרונים בשאלה האם מניעת המזונות ושאר חיובי הבעל הנובעים מן הנישואין ('שאר, כסות ועונה') היא תוצאה של חיוב האשה בגירושין או שמא מדובר באחד מאמצעי הכפייה שנועדו להביא את האשה להתגרש. הנפקות של שאלה זו תהיה לגבי מועד שלילת המזונות: האם מעת הקביעה שהאשה חייבת להתגרש, או שמא רק מן המועד בו נתבקשה לקבל את הגט וסירבה לכך. ביה"ד מסכם כך את הדברים:

א. יש מקום לחייב אשה בגט אם חלתה במחלת הנפילה לאחר הנישואין. לדעת החלקת-מחוקק ניתן לכופה רק באמצעות מניעת שאר, כסות ועונה ולדעת רוב הפוסקים בכל אמצעי הכפייה. ב. סירוב האשה גורר הפסד מזונות, אך יש מחלוקת, כאמור, בשאלת מועד תחילת הפסד.

האם חיוב הגירושין נקבע עקב הסכנה שבמחלה? הרא"ש שהוזכר לעיל לא קבע שעילת הגירושין נובעת מן הסכנה שבמחלה, אלא רק מכך שהיא 'מום גדול', אך הראב"ה סבר שיקפו גט רק אם המחלה מסוכנת לבעל. עם זאת, מספר אחרונים (ובכללם כל פוסקי הדין שנתפרסמו בנושא בפד"ר) קבעו שאין בכך נפקות, וגם אם ברור כיום שהמחלה אינה מדבקת ואין בה סכנה לבעל, בכ"ז הדבר נחשב כמום גדול המאפשר כפיית האשה להתגרש, אם המחלה לא היתה ידועה לפני הנישואין. ביה"ד בודק את הסימפטומים החיצוניים של המחלה הכוללים, בין היתר, צעקות, אלימות ואי שליטה על הסוגרים וקובע שלאורם ברורה קביעת חלק מן הפוסקים

כי ניתן להעלות טענות מאיסות בשל קיומה של המחלה.

חייב הכתובה: מדברי הרא"ש והשו"ע שהזכרו לעיל נראה שהבעל חייב במלוא דמי הכתובה ותוספת הכתובה. אמנם, יש לשאול האם לא מדובר כאן בגירושין שבאו מחמת האשה ואז ייפטר הבעל מתשלום התוספת או שמא הוא חייב גם בה כמי שנסתחפה שדהו.

יש בכך מחלוקת ראשוניים. למשל, לאור דברי הרמב"ם בהל' אישות כ"ה ט"ו, יחויב הבעל בתוספת, וכך קבעו פוסקים אחרים. לעומת זאת, מדברי המהר"ם מרוטנבורג (המובאים בשו"ת הרשב"א ח"א תת"מ) ומדברי מספר אחרונים עולה כי גירושין בשל המחלה אינם נחשבים כגירושין מרצונו של הבעל ולכן האשה תפסיד את תוספת הכתובה.

ביה"ד מצדד בעמדה הראשונה ולפיה מדובר כאן במקרה של 'נסתחפה שדהו' המחייב את האיש במלוא הכתובה, גם אם סיבת הגירושין היא מחלת האשה. יתר על כן, במקרה זה תבע הבעל גירושין עוד טרם החלו התקפי המחלה, וממילא נראה שלא היא הגורם הראשוני לגירושין וניתן לראות אותם כיוזמה של הבעל, גם אם כעת יש לו עילה לחיוב האשה בגט שלא היתה קיימת בעת הגשת תביעתו הראשונה.

אמנם, האשה אינה מעוניינת להתגרש ולא תבעה כתובתה, אך על ביה"ד להודיע לצדדים שפסה"ד לחיוב בגט כולל הוראה לתשלום מלוא סכום הכתובה מיד לאחר הגירושין. האשה תוכל לתבוע כתובתה, ובמידת הצורך יתקיים דיון לקביעת גובה התשלום.

האם יש מקום לחיוב בגט כשהבעל מאס באשה טרם התפרצות המחלה? למרות שהבעל מאס בה לפני התגלות המחלה ואף יזם פירוד, אין מניעה לקבל את תביעתו ולחזק את קיום המאיסות באמצעות עילת המחלה שהתגלתה לאחר הפירוד. זאת משום שמדובר בעילה שודאי מחזקת את הרצון לפירוד, ואין זה משנה שהוא התקיים עוד קודם לגילוי המחלה. אמנם, במקרה בו דורש גבר לחייב אשתו בגט בשל רצונו לעלות לא"י, על ביה"ד לברר האם תביעתו כנה, ואם מתברר שמאחורי עילה זו מסתתרים טעמים אחרים לרצונו להתגרש והבעל אינו באמת חפץ בקיום מצוות העלייה לארץ, טענתו לא תתקבל. אבל במקרה דנן, קיומו של המום הוא עובדה והדין מאפשר לבעל לטעון שאין ביכולתו להיות עם האשה. קיומן של טענות נוספות למאיסות, אשר

לכשעצמן אינן מביאות לחיוב בגט, וכן קיומו של פירוד, אינם מפחיתים מכוחה של עילת החיוב בשל המחלה. לסיכום:

האשה מחוייבת להתגרש; היא זכאית לתשלום הכתובה במלואה; החל מן המועד שנקבע לסידור הגט נפטר הבעל מחובת המזונות לאשתו. עם זאת, זכאית האשה להמשיך ולהתפרנס מפירות כל נכסיה.

✂ בגדול:

האשה ערערה בטענה כי המומחה שמונה ע"י בית הדין קבע כי הינה חולת אפילפסיה על סמך מסמכים רפואיים בלבד, שכללו בין היתר חוות דעת של רופאים אחרים, מבלי שבדק את המערערת בעצמו.

הרב דיכובסקי (דעת המיעוט):

יש לקבל את הערעור. לפי ההלכה ביה"ד חייב לברר את העובדות לאשורן. ברור שבדיקה של החולה עדיפה על התרשמות ממצבו באמצעות מסמכים. אין תחליף להתרשמות האישית של הרופא ואין להסתפק בתחליף כזה. קל וחומר כאשר הרופא המטפל במערערת – שקבע כי היא אינה חולת אפילפסיה – נחשב למומחה מדרגה ראשונה לא פחות מהרופא שמונה ע"י בית הדין וקבע אחרת ללא בדיקתה. בנסיבות העניין, לא היה מקום למנוע מן המערערת להיבדק, והשיקולים הכספיים שהעלה ביה"ד אינם שקולים לצורך בקבלת חו"ד מדויקת ככל האפשר. השאלה היא האם בשל העובדה שביה"ד כבר חיווה את דעתו יש להעביר את הדיון בתיק לבי"ד אחר. בנסיבות העניין אין לעשות זאת משלושה נימוקים: 1. בשל הרצון להימנע מעינוי דין שייגרם כתוצאה מפתחת הדיון מבראשית. 2. ברור שהרכב זה לא יחזיק בדעתו אם ישתכנע אחרת. 3. ביה"ד יכול לבטל את פסק דינו גם לאחר שנים, אם מצא ראיות חדשות, ואין צורך בסתירת הדיון בבי"ד אחר.

על כן יש להחזיר את התיק לבית הדין האזורי לצורך בדיקת האשה ע"י רופא מומחה שימונה על-ידם. עד לקבלת תוצאות הבדיקה, תישאר חובת המזונות בתקפה. מכיון שהאשה מעוניינת בגירושין, אלא שיש לה תביעות כספיות, מתבקש ביה"ד לעשות מאמץ כדי להגיע להסדר בענין זה.

הרב בוארון (דעת הרוב):

בנסיבות העניין לא היה מקום לבדיקת

האשה ע"י המומחה שמונה מטעם בית הדין ודי היה בעיון במסמכים הרפואיים ע"י אותו מומחה, שכן ממילא במחלת האפילפסיה לא די בבדיקה חד פעמית ויש צורך בבדיקות רצופות במהלך ההתקפים עצמם. בין אם נקרא לזה "אפילפסיה" ובין אם לאו, מספר ההתקפים בהם לקתה האישה, עליהם אין חולק, היו זהים באופן זה או אחר לאפילפסיה ותוצאותיהם זהות לתוצאותיה, כמו גם הסיכון שהדברים יחזרו על עצמם. ברור שהאשה לוקה במחלה שההלכה מכנה 'נכפה' וזה מה שחשוב בענייננו. זאת ועוד, מדובר בקביעה של מומחה בלתי תלוי, בעוד שחוות דעת שניתנת ע"י הרופא המטפל עלולה ללקות "באי דיוקים לטובת המטופל מסיבות מובנות".

לאור הממצאים של המומחה שמונה מטעם בית הדין, לפיהם האישה לקתה בהתקפי פרכוסים וצפויה להתקפים נוספים וכי יש להתייחס אליה כסובלת מאפילפסיה, אין מקום להטריח את בני הזוג בבדיקה נוספת, מה גם שהאישה זקוקה לשקט נפשי ולסיום הפרשה. לאור האמור, יש לדחות את הערעור.

באזורי: תיק מס' 1-21-07-585923-053585923
ניתן ביום י"ד אלול תשס"ז (28.8.07)
בגדול: תיק מס' 2-21-07-585923-053583923
ניתן ביום כ"ו אדר ב תשס"ח (2.4.08)
הופיעו: עוה"ד ציון סמוכה ועדי סמוכה (לבעל);
עו"ד אליהו שטרן (לאשה).